

แนวทางการพัฒนาหลักสูตร
และรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะ
ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนพื้นที่สูง

กลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะ
ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนพื้นที่สูง

จัดพิมพ์โดย	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
ปีที่พิมพ์	พ.ศ.2563
จำนวน	5,000 เล่ม
พิมพ์ที่	ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์อักษรไทย (น.ส.พ.ฟ้าเมืองไทย) เลขที่ 85 , 87 , 89, 91 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 40 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร 10700 โทร. 0-2424-4557 , 0-2424-0694 แฟกซ์ 0-2433-2858 นายไพสิฐ ปวิณวิวัฒน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

คำนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนในเขตพื้นที่สูงและพื้นที่เสี่ยงที่พบว่ามีการแพร่ระบาดของยาเสพติดมาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสเข้าไปข้องเกี่ยวหรือได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติดที่เป็นอันตรายต่อชีวิตและอุปสรรคในการเรียน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาจึงได้จัดทำเอกสารแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่สูง เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนในพื้นที่เป้าหมายได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่สูง โดยเอกสารแนวทางการพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่สูง ประกอบด้วย สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่สูง การวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่สูง สมรรถนะนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและกรณีศึกษาและปัจจัยความสำเร็จ ซึ่งเอกสารเล่มนี้เป็นแนวทางให้โรงเรียนได้นำไปปรับประยุกต์ใช้สู่การปฏิบัติและต่อยอดในการดูแลนักเรียนให้ห่างไกลและปลอดภัยจากยาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ คณะทำงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้ร่วมจัดทำเอกสารฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหายาเสพติดให้กับนักเรียนต่อไป

(นายอำนาจ วิชยานุวัติ)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สารบัญ

คำนำ		ก
สารบัญ		ข
บทที่ 1	บทนำ	1
บทที่ 2	การวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่สูง	4
	ตารางวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่สูง	5
บทที่ 3	สมรรถนะนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	11
	สมรรถนะด้านวิชาการ	11
	สมรรถนะด้านสุขภาวะ	12
	สมรรถนะด้านทักษะชีวิต	12
	สมรรถนะด้านอาชีพ	13
	เกณฑ์คุณภาพในการประเมินสมรรถนะนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	16
บทที่ 4	การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	31
	กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่สูง	63
บทที่ 5	กรณีศึกษาและปัจจัยความสำเร็จ	65
เอกสารอ้างอิง		73
ภาคผนวก	ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ สาระเกี่ยวกับยาเสพติดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	75
คณะผู้จัดทำ		84

บทที่ 1

บทนำ

ยาเสพติดเป็นภัยคุกคามความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ (Human Security) และเป็นตัวการสำคัญในการบ่อนทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของชาติ ซึ่งการแพร่ระบาดของยาเสพติดโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่ยังเป็นปัญหาต่อสังคมตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน และในอนาคตมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เป็นความคาดหวังของสังคมที่จะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดในการจัดการควบคุม ป้องกันปราบปราม และแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทุกรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศได้ดำเนินนโยบายปราบปรามและป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง มีบทลงโทษรุนแรงต่อผู้ค้า แต่ปัญหายาเสพติดก็มิได้หมดไปจากสังคมยังคงสร้างปัญหาให้กับเยาวชนไทยอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558)

รัฐบาลได้ประกาศให้ปัญหายาเสพติดเป็นวาระสำคัญของชาติ (Nation Agenda) โดยกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.2558 – 2564) ได้ให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาหลัก ที่ต้องเร่งแก้ไข โดยกำหนดไว้ในนโยบายที่ 8 เรื่องการเสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน ข้อ 8.1 ป้องกันความมั่นคงของชาติจากภัยยาเสพติด สร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชนโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน โดยประสานความร่วมมือในภูมิภาคทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อีกทั้งกำหนดให้เป็นยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580) ให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในยุทธศาสตร์ ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ปัญหายาเสพติดส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อน ความทุกข์ยากของประชาชน และศักยภาพการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต การดำเนินงานจำเป็นต้องใช้ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยใช้กลไกของ “ประชารัฐ” ในทุกระดับของพื้นที่ เพื่อให้การทำงานใกล้ชิดกับประชาชนให้มากที่สุด เป็นศูนย์กลางบูรณาการมาตรการทุกด้านให้เข้าถึงประชาชนในหมู่บ้าน ชุมชน โรงเรียน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดผลดีที่สุด สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 ในยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ เป้าหมายที่ 3 คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแล และการป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญคือ ร้อยละของโรงเรียนที่ปลอดยาเสพติดเพิ่มขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

กระทรวงศึกษาธิการ มีการเฝ้าระวังและป้องกันมิให้เด็กนักเรียนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดในทุกรูปแบบ โดยให้โรงเรียนดำเนินการตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ ตามแนวคิดและหลักการ “4 ประสาน 2 ค้ำ” ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนนักเรียน รวมทั้ง เจ้าหน้าที่ฝ่ายตำรวจ ทหาร ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำศาสนา ซึ่งอยู่ในบริเวณท้องถิ่นและชุมชน เพื่อให้ช่วยโรงเรียนให้มีมาตรการป้องกันและการปราบปรามทั้งผู้จำหน่ายและผู้เสพ มาตรการความปลอดภัย เป็นการสร้าง

ความมั่นใจให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียน นอกจากนั้นกระทรวงศึกษาธิการยังได้ดำเนินโครงการโรงเรียนสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในโรงเรียนกำหนดยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ ได้แก่ มาตรการป้องกัน มาตรการค้นหา มาตรการรักษา มาตรการเฝ้าระวัง มาตรการบริหารจัดการ และกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ คือ ต้องมียุทธศาสตร์ ต้องมีแผนงาน ต้องมีระบบข้อมูล ต้องมีเครือข่ายและ 2 ไม่ คือ ไม่ปกปิดข้อมูลและไม่ไล่ผู้เรียนออก เป็นแนวทางในการดำเนินงานหรือแนวทาง วิธีการอื่น ๆ ตามสภาพและบริบทของโรงเรียนในแต่ละพื้นที่

ปัจจุบันพบว่าเด็กและเยาวชนยังเข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง แม้ที่ผ่านมามาประเทศไทยสามารถควบคุมการผลิตยาเสพติดได้ แต่ยาเสพติดก็ยังเข้ามาแพร่ระบาดในประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่สูงทำให้เด็กและเยาวชนของโรงเรียนในพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร เป็นกลุ่มที่มีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะจังหวัดที่อยู่ตามแนวตะเข็บชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) เช่น ภูมิภาคสามเหลี่ยมทองคำในท้องที่ที่เป็นที่ตั้งของกลุ่มชาติพันธุ์ยังคงเป็นแหล่งผลิตยาเสพติด ส่งผลกระทบต่อให้มีการลักลอบลำเลียงยาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย โดยยาบ้าและไอซ์ เป็นตัวยาสำคัญ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 15 - 29 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกาเสพติดและใช้มากที่สุด (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงมหาดไทย, 2560 : 1) สอดคล้องกับข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2561 : 4) พบว่า ประชากรที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 15 - 24 ปี และกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา พบว่า มีสัดส่วนผู้เข้ารับการบำบัดส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับประถมศึกษาตามลำดับ นอกจากนี้พบว่านักเรียน/นักศึกษาที่เป็นผู้เสพยาใหม่มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2561 : 5)

โรงเรียนในพื้นที่สูงจึงมีความจำเป็นต้องมีมาตรการที่มีความเข้มข้นและการประสานความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์ ดำเนินการภายใต้โครงการ “ร้อยใจรักซ์” ในพื้นที่เสี่ยงและแพร่ระบาดของยาเสพติด ในตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ โดยบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วนทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันเด็กและเยาวชนไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการค้าและเสพยาเสพติด โดยพัฒนาระบบการศึกษาและปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการค้าและเสพยาเสพติด ในโรงเรียนพื้นที่โครงการร้อยใจรักซ์จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียน ต.ช.ด.ศึกษานารีอนุสรณ์ ๓ โรงเรียนบ้านสุขฤทัย และโรงเรียนโชติคุณเกษมบ้านเมืองงาม รวมทั้งโรงเรียนใกล้เคียงคือ โรงเรียนกมล-เรียม สุโกศล (บ้านผาใต้)

ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการส่งเสริมให้โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสมรรถนะตามความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยได้วิเคราะห์สภาพปัญหา การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนพื้นที่สูงในโครงการ

ร้อยใจรักษ์และโรงเรียนกมล-เรียม สุโกศล(บ้านผาใต้) เพื่อกำหนดสมรรถนะนักเรียนและการจัดการเรียนรู้
ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีการศึกษาผ่านกรณีศึกษาและปัจจัยความสำเร็จเป็นแนวทาง
ในการดำเนินการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญห
ยาเสพติด ส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างรอบด้าน เป็นคนดี คนเก่ง และดำรงตนให้อยู่ในสังคม
อย่างมีความสุขไม่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

บทที่ 2

การวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่สูง

ตามสภาพบริบทของพื้นที่สูงจะพบว่ากลุ่มเยาวชนที่อยู่พื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร มีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ เป็นกลุ่มที่มีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับปัญหาในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ระบุว่า สภาพพื้นที่ทางภูมิศาสตร์บริเวณภาคเหนือ ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดที่อยู่ตามแนวตะเข็บชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ราชอาณาจักรกัมพูชา รวม 35 จังหวัด มีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง เป็นพื้นที่ป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร ประชากรที่อยู่อาศัยในพื้นที่บริเวณนี้มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ลahu กระเหรี่ยง ไทยใหญ่ ม้ง เมี่ยน จีนฮ่อ อาข่า เป็นต้น การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนจะอยู่กระจัดกระจายเป็นหย่อมบ้านตามที่ราบเชิงเขา หุบเขา บนภูเขาสูง และการคมนาคมไม่สะดวกมีความยากลำบากในการเดินทาง ตลอดจนมีวัฒนธรรมภาษาและความเชื่อที่แตกต่างกัน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำของป่า รับจ้าง มีฐานะยากจน ในพื้นที่ดังกล่าวจึงมีปัญหาที่มีความซับซ้อนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคง อาทิ ปัญหาความยากจน ปัญหาการค้าและการปลูกพืชเศรษฐกิจ ปัญหาการค้าสิ่งผิดกฎหมาย ปัญหาการลักลอบเข้าเมือง ปัญหาการเคลื่อนตัวประชากรไปสู่เมือง ซึ่งเป็นปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในสภาวะปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของโรงเรียนในพื้นที่สูง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง

สภาพปัญหา	พฤติกรรม	การจัดการ	ผลการดำเนินการ	กิจกรรมเพิ่มเติม	หมายเหตุ
1. ค่านิยมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ท้องถิ่นในพื้นที่สูง มีการใช้ยาเสพติด คือ บุหรี่ เหล้า เป็นจำนวนมาก นำไปสู่ภาวะเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติดอื่น ๆ ที่ร้ายแรง คือ สารระเหย หรือยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย เช่น ยาบ้า ไอซ์ ฯลฯ	1. นักเรียนที่มีพฤติกรรม การสูบบุหรี่ ดื่มเหล้า เกิดจากการเลียนแบบ พฤติกรรมของสมาชิก ในครอบครัว เพื่อนวัยรุ่น หรือบุคคลในชุมชน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุการใช้ ยาเสพติดที่ร้ายแรงหรือ ผิดกฎหมายต่อไป	<u>การดำเนินการของโรงเรียน</u> โรงเรียนได้ดำเนินงานร่วมกันเป็นภาคีเครือข่ายหลายภาคส่วน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานีตำรวจภูธร หน่วยงานทหารในพื้นที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ประจำตำบล เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้เกิดความตระหนักถึงโทษและภัยของยาเสพติด โดยการจัด กิจกรรมต่าง ๆ เช่น 1) การจัดกิจกรรมมัธยมเยี่ยมเรือนจำ 2) การจัดกิจกรรมครู D.A.R.E. 3) การจัดกิจกรรม “เยาวชนดี ชีวิตมีสุข” 4) การจัดกิจกรรมรณรงค์การต่อต้านยาเสพติด 5) การจัดกิจกรรมค่ายลูกเสือต่อต้านยาเสพติด 6) ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการคัดกรองนักเรียน กลุ่มเสี่ยงโดยการสุ่มตรวจปัสสาวะ	1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติที่ดี และตระหนักถึงโทษและ ภัยของยาเสพติด โดยพฤติกรรมในการสูบบุหรี่ และการดื่มเหล้า มีแนวโน้มลดลง	1. การสร้างนักเรียนแกนนำ ต่อต้านยาเสพติด 2. การร่วมกับภาคีเครือข่าย ในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่ตรวจพบการใช้ ยาเสพติด	

ตารางวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง

สภาพปัญหา	พฤติกรรม	การจัดการ	ผลการดำเนินการ	กิจกรรมเพิ่มเติม	หมายเหตุ
2. ชนเผ่ากลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในเขตบริการของโรงเรียน มีการใช้ภาษาชนเผ่าของตนเองในการสื่อสารเป็นหลักและใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง	1. นักเรียนมีทักษะการอ่านออกเขียนได้ค่อนข้างน้อย และมีข้อจำกัดในการสื่อสารเรียนรู้ในการใช้ภาษาไทย อีกทั้งขาดเรียนบ่อยและออกกลางคัน ทำให้ได้รับการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเรื่องยาเสพติดไม่เต็มที่ 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์	<u>การดำเนินการของโรงเรียน</u> 1) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เกี่ยวกับทักษะภาษาไทย แก้ไขปัญหาอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้” 2) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรม “คลินิกแก้ปัญหอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้” ร่วมกับ โครงการร้อยใจรักษ์ ให้กับนักเรียนในระดับปฐมวัยถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น 2. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีภูมิคุ้มกันในเรื่องยาเสพติดที่ดีขึ้น 3. อัตราการออกกลางคันของนักเรียนมีแนวโน้มลดลง	1. โรงเรียนเตรียมความพร้อมที่จะเพิ่มกิจกรรมการเสริมสร้างสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่หลากหลาย 2. มีการประสานความร่วมมือกับการศึกษานอกกระบบ (กศน.) และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนที่ด้อยโอกาส	

ตารางวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง

สภาพปัญหา	พฤติกรรม	การจัดการ	ผลการดำเนินการ	กิจกรรมเพิ่มเติม	หมายเหตุ
3. พื้นที่ในเขตบริการ ของโรงเรียนติดชายแดน ประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นแหล่งพักและ กระจายยาเสพติด	1. นักเรียนมีพฤติกรรม เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด เนื่องจากอาศัยอยู่ใกล้ แหล่งผลิต แหล่งซื้อขาย ยาเสพติด 2. นักเรียนถูกชักจูงและ หลงเชื่อให้ใช้ยาเสพติด ได้ง่าย 3. นักเรียนมีพฤติกรรม เลียนแบบคนในชุมชน ที่ติดหรือค้ายาเสพติด	<u>การดำเนินการของโรงเรียน</u> 1) โรงเรียนได้มีการจัดประชุม อบรม ร่วมกับภาคี เครือข่ายในท้องถิ่น เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับสถานการณ์ ยาเสพติดในพื้นที่ นำไปสู่การเฝ้าระวังและวางแผน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน 2) การจัดกิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ 3) การจัดกิจกรรมแนะแนวให้กับนักเรียนในแต่ละช่วงวัย อย่างเหมาะสม 4) การจัดโครงการห้องเรียนสีขาว ปลอดยาเสพติด 5) การจัดโครงการกิจกรรมครูตำรวจ D.A.R.E. ซึ่งเป็น กิจกรรมที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องของยาเสพติด 6) การจัดโครงการส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างรายได้ระหว่าง เรียนให้แก่นักเรียน 7) การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ นักเรียน โดยนำนักเรียนเข้าวัดหรือศาสนสถาน เพื่อศึกษา หลักธรรมและปฏิบัติศาสนกิจในท้องถิ่น 8) ส่งเสริมกิจกรรมกีฬาภายในและภายนอกโรงเรียน	1. นักเรียนสามารถ วิเคราะห์ ตัดสินใจหรือ หลีกเลี่ยง ในสถานการณ์ ที่เสี่ยงและอาจมี ผลกระทบต่อนตนเองได้ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การปฏิเสธ การไม่ยุ่ง เกี่ยวกับยาเสพติด ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ 2. นักเรียนมีจิตสาธารณะ ในด้านการทำความดี สามารถแยกแยะ การประพฤติดี ประพฤติ ชั่วได้ 3. นักเรียนได้ออกกำลังกาย ทำให้ไม่หมกมุ่นหรือไป ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	1. มีการจัดสภากาแฟโดย เชิญภาคีเครือข่าย มาวิเคราะห์สถานการณ์ ยาเสพติดในพื้นที่เป็น ประจำทุกเดือน 2. โรงเรียนดำเนินกิจกรรม ที่ส่งผลให้พฤติกรรมของ นักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้นโดยกิจกรรม ดังกล่าวได้ดำเนินไป อย่างต่อเนื่องทุก ๆ กิจกรรม 3. โรงเรียนจัดกิจกรรม ตามความสนใจและความ ถนัดของนักเรียนหลังเลิกเรียน	

ตารางวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง

สภาพปัญหา	พฤติกรรม	การจัดการ	ผลการดำเนินการ	กิจกรรมเพิ่มเติม	หมายเหตุ
		9) โรงเรียนมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก เพื่อเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน เรื่อง โทษภัยของยาเสพติด 10) โรงเรียนดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่อยู่ในชุมชนที่อยู่ห่างไกล มีการระบาดของยาเสพติด โดยนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ “บ้านพักนอน สำหรับนักเรียนห่างไกล” อย่างต่อเนื่อง			
4. นักเรียนส่วนใหญ่ ไม่ได้อาศัยอยู่กับพ่อแม่ ด้วยสาเหตุจากหลายปัจจัย อาทิ คือ - พ่อแม่ทำงานต่างถิ่น - ปัญหาการหย่าร้าง - ต้องโทษในเรือนจำ - เสียชีวิตจากการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	1. นักเรียนไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร ขาดความอบอุ่น ในครอบครัว แสดงออก โดยพฤติกรรมขาดเรียน มาเรียนสาย ก้าวร้าว มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ ยาเสพติด	<u>การดำเนินการของโรงเรียน</u> 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียนตามช่วงวัย โดยระดับปฐมวัยใช้รูปแบบการสอนแบบมอนเตสซอรี (Montessori) ระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (Task Based Learning :TBL) 2) โรงเรียนมีการสร้างเสริมพฤติกรรม รวมถึงปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม ที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาเสพติดให้กับนักเรียนอย่างหลากหลายในทุก ๆ ด้าน	1. นักเรียนทุกระดับชั้น ได้เรียนรู้และเข้าใจโทษภัยของยาเสพติด และเรียนรู้วิธีการหลีกเลี่ยงตนเองให้ห่างไกลจากยาเสพติด 2. ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงโทษภัยของยาเสพติด และพร้อมที่จะประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกหลานของตนเอง	1. โรงเรียนจัดกิจกรรมการอบรมคุณธรรมจริยธรรม ในทุกวันศุกร์ 2. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมค่ายลูกเสือ-เนตรนารี ต่อด้านยาเสพติด 3. โรงเรียนจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการสอดแทรกเนื้อหา เรื่องโทษและพิษภัยของยาเสพติดลงในกิจกรรมการเรียนการสอน ทุกรายวิชา	

ตารางวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง

สภาพปัญหา	พฤติกรรม	การจัดการ	ผลการดำเนินการ	กิจกรรมเพิ่มเติม	หมายเหตุ
		<p>3) โรงเรียนมีการจัดประชุมผู้ปกครอง อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และมีการจัดทำคู่มือการให้ความรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองอยู่เสมอ</p> <p>4) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ครอบครัวและโรงเรียน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง โรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน</p>		<p>4. การจัดกิจกรรมแนะแนว สร้างความอบอุ่นให้กับนักเรียนที่มีปัญหา</p>	

จากตารางวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่สูงพบว่า ปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากสภาพทางภูมิศาสตร์ของโรงเรียนตั้งอยู่ติดกับแนวชายแดนประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีการลำเลียง และเป็นแหล่งพักยาเสพติด รวมทั้งการที่ผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ โดยมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งส่งผลกระทบต่อทัศนคติที่ถูกต้องและพฤติกรรม การเลียนแบบของนักเรียน ทำให้มีโอกาสเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และยังส่งผลกระทบต่อ การเรียนของนักเรียน เช่น การขาดเรียนบ่อย มาเรียนสาย ออกกลางคัน โรงเรียนพื้นที่สูงจึงได้ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การจัดกิจกรรม ห้องเรียนสีขาว ครูตำรวจ D.A.R.E ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การส่งเสริมทักษะด้านอาชีพ การใช้ระบบ นักเรียนพักนอน เป็นต้น และการประสานเครือข่ายความร่วมมือและการประสานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การจัดกิจกรรมเพิ่มเติมต่างๆ เพื่อความต่อเนื่องในการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด เช่น การเพิ่มความเข้มข้น ในการจัดกิจกรรมแนะแนว การจัดค่ายยาเสพติด จัดกิจกรรมอบรมคุณธรรมจริยธรรม (จัดกิจกรรมตาม ความสนใจและความถนัดของนักเรียนหลังเลิกเรียน) การจัดการเรียนรู้ด้านยาเสพติดผ่านการบูรณาการ ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งจากการดำเนินงานส่งผลให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ในทิศทางที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น รู้ถึงโทษและพิษภัยจากยาเสพติด มีพฤติกรรมในเชิงบวก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โรงเรียน ในพื้นที่สูงดังกล่าว จึงมีการประชุมเพื่อชี้แจงทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้แก่ คณะครู นักเรียน คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนผู้ปกครองและองค์กรอื่น ๆ ในพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้าใจ ตระหนักในสภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นวางแผนการดำเนินการเพื่อนำแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโรงเรียนในพื้นที่สูงมาทดลองใช้ และดำเนินงานตามแผนงาน ที่กำหนด โดยมุ่งให้นักเรียนเกิดสมรรถนะทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านสุขภาวะ ด้านทักษะชีวิต และด้านทักษะอาชีพ รวมทั้งมีการนิเทศกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง จากผลการดำเนินงานดังกล่าวสามารถ เป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้กับโรงเรียนในพื้นที่สูงและโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

บทที่ 3

สมรรถนะนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ในยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ เป้าหมายที่ 3 คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษาการดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ ปัญหาเสพติดเป็นภัยคุกคามที่นับวันจะทวีความรุนแรงจนส่งผลกระทบต่อการพัฒนาศักยภาพของประเทศชาติในอนาคตทั้งด้านปริมาณที่มากขึ้น ช่วงอายุของผู้เกี่ยวข้องที่เริ่มจากอายุน้อยลง จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด คือ ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาด้านการปรับตัว ปัญหาครอบครัว และปัญหาด้านเศรษฐกิจ โดยนักเรียนขาดทั้งความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและวิจารณญาณในการตัดสินใจดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่ต้องเสริมสร้างให้นักเรียนมีสมรรถนะอันเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรม ที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ แรงจูงใจ และคุณลักษณะ อื่นๆ จากการวิเคราะห์แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 จึงได้กำหนดแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ที่เน้นมีสมรรถนะที่สำคัญและจำเป็น จากการสังเคราะห์สมรรถนะ 4 ด้านสำคัญและจำเป็น ที่เกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ประกอบด้วย สมรรถนะด้านวิชาการ สมรรถนะด้านสุขภาพ สมรรถนะด้านทักษะชีวิต และสมรรถนะด้านอาชีพ มีรายละเอียดดังนี้

1. สมรรถนะด้านวิชาการ : นักเรียนมีความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อเป็นเกราะป้องกันตนเองให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัย ห่างไกลจากยาเสพติด โดยให้มีทักษะดังต่อไปนี้

1.1 ทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ ➤ นักเรียนมีทักษะการอ่าน ฟัง และเขียนแสวงหาความรู้ในการป้องกันเรื่องเกี่ยวกับยาเสพติด สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการแก้ปัญหา ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

1.2 ทักษะความรู้เชิงบูรณาการ ➤ นักเรียนสามารถนำความรู้ความเข้าใจ ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงในชุมชน ประพฤติตนเป็นพลเมืองที่ดี ให้ความร่วมมือในการเฝ้าระวัง ป้องกันและยับยั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติด รู้จักปฏิเสธที่จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

2. สมรรถนะด้านสุขภาพ : นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านสุขภาพกาย ➤ นักเรียนมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงมีน้ำหนัก ส่วนสูง ตามเกณฑ์ที่กำหนดมีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพร่างกาย ออกกำลังกายสม่ำเสมอ สามารถป้องกันและหลีกเลี่ยงตนเองจากยาเสพติดได้

2.2 ด้านสุขภาพจิต ➤ นักเรียนมีความภาคภูมิใจ รักและเห็นคุณค่าของตนเอง มีสุขภาพจิตที่ดี มองโลกในเชิงบวก มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น แสดงพฤติกรรมที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานการณ์ต่างๆ ได้

3. สมรรถนะด้านทักษะชีวิต : นักเรียนมีทักษะชีวิตในการปรับตัว และรับมือกับสถานการณ์ด้านยาเสพติดในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชีวิตประจำวัน ดังต่อไปนี้

3.1. ตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ➤ นักเรียนเข้าใจรับรู้ถึงความถนัด จุดเด่น จุดด้อยและความสามารถของตนเอง มีความรับผิดชอบ เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล ยอมรับและภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสม ประพฤติตนตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนาที่ตนเองนับถือ มีเป้าหมายในการดำรงชีวิตให้มีความสุขโดยปราศจากยาเสพติด

3.2 คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ➤ นักเรียนแยกแยะข้อมูล ข่าวสารและประเมินสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ สามารถคิดและตัดสินใจในการแก้ปัญหายาเสพติดได้อย่างสร้างสรรค์

3.3 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด ➤ นักเรียนเข้าใจและรับรู้ถึงสาเหตุของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย ควบคุมและยับยั้งอารมณ์ของตนเอง หลีกเลี่ยงหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์เกี่ยวกับยาเสพติดได้

3.4 สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ➤ นักเรียนมีความเห็นอกเห็นใจ ให้ความรักและเข้าใจในความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักแบ่งปัน ให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นทีมและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อหน้าที่เป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และทำงานร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด และกิจกรรมอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ในชุมชน

4. สมรรถนะด้านอาชีพ : นักเรียนตระหนักรู้ถึงความสำคัญในการประกอบอาชีพ มีค่านิยมที่ดี และทักษะประกอบอาชีพที่สุจริตโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ดังต่อไปนี้

4.1 การเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ ➤ นักเรียนสำรวจและแสวงหาอาชีพที่สุจริต มีข้อมูลทางอาชีพอย่างกว้างขวางและชัดเจนและรู้ถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและตัดสินใจเลือกเส้นทางการประกอบสัมมาชีพในอนาคต

4.2 มีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่ออาชีพ ➤ นักเรียนเห็นโอกาสในการสร้างอาชีพที่หลากหลาย จากความแตกต่างทางวัฒนธรรมและกระบวนการเรียนรู้วิถีชีวิต แนวโน้มความต้องการบริโภคสินค้าของแต่ละกลุ่มคนในชุมชน เกิดเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริตทำให้เกิดความหลากหลายของอาชีพในท้องถิ่นนั้นๆ โดยไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

4.3 มีทักษะการตัดสินใจวางแผนการศึกษาเพื่อการมีงานทำเต็มตามศักยภาพ ➤ นักเรียนวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง โดยพิจารณาโอกาสความเป็นไปได้ ทั้งด้านคุณสมบัติของตนเองและความต้องการกำลังคนในอาชีพนั้นๆ อันจะนำไปสู่การเลือกประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพในอนาคตได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

การพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะ ทั้ง 4 ด้าน ที่ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านสุขภาวะ ด้านทักษะชีวิต และด้านอาชีพนั้น เป็นการสร้างเสริมสมรรถนะเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

แนวทางการประเมินและสรุปผลสมรรถนะนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

การประเมินและสรุปผลสมรรถนะนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนานักเรียนตามสภาพจริง ไม่นำมาตัดสินผลการเรียน แต่สามารถนำเกณฑ์คุณภาพในการประเมินสมรรถนะของนักเรียน เพื่อใช้ศึกษาการเปรียบเทียบกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงกับนักเรียนแล้วนำมาจัดการเรียนรู้บูรณาการสร้างเสริมสมรรถนะนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสามารถประเมินได้อย่างหลากหลายวิธี ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ ภาระงาน/ชิ้นงาน โรงเรียนพิจารณาเลือกได้ตามความเหมาะสมกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่างหลากหลาย เช่น การจัดการเรียนรู้บูรณาการสมรรถนะนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือการจัดการเรียนรู้บูรณาการวิถีชีวิตภายในโรงเรียนและชุมชน เป็นต้น

ตัวอย่าง แนวทางการประเมินและสรุปผลสมรรถนะนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดร่วมกับการประเมินผลของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ

แนวทางการจัดการเรียนรู้บูรณาการตามแนวทางนี้ การประเมินและสรุปผลสมรรถนะนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอาจจะบูรณาการในรายวิชาพื้นฐานหรือบูรณาการในรายวิชาเพิ่มเติมก็ได้ โดยพิจารณาหน่วยการเรียนรู้ที่มีตัวชี้วัดในรายวิชาพื้นฐาน หน่วยการเรียนรู้ที่มีผลการเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มเติมหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้ของการประเมินสมรรถนะนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งบางหน่วยการเรียนรู้/กิจกรรม สามารถพัฒนาทั้ง 4 สมรรถนะ บางหน่วยการเรียนรู้/กิจกรรมพัฒนาเฉพาะในบางสมรรถนะ ซึ่งสุดท้ายแล้วนักเรียนควรได้รับการประเมินครบทุกสมรรถนะ โดยการบูรณาการพฤติกรรมบ่งชี้ของการประเมินสมรรถนะนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาระดับคุณภาพและเกณฑ์การประเมินสมรรถนะนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยกำหนดคุณภาพ ดีเยี่ยม ดี พอใช้/ผ่านเกณฑ์ และปรับปรุง
2. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา กำหนดเวลาเรียน และแนวทางการบูรณาการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของแต่ละชั้นปี
3. การบันทึกผลการประเมิน มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาและสรุปผลการประเมิน ซึ่งอาจประเมินได้อย่างหลากหลายวิธี เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ ภาระงาน/ชิ้นงาน เป็นต้น ดังนั้นควรบันทึกผลการประเมินทุกหน่วยการเรียนรู้ ที่สะท้อนพฤติกรรมบ่งชี้ตามความสอดคล้องสัมพันธ์กับสมรรถนะนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
4. สรุปผลการประเมินจากการบูรณาการ 8 กลุ่มสาระ พิจารณาจากการบันทึกผลการประเมินที่ผ่านมาทั้งหมดแล้วสรุปผลการประเมิน ผู้สอนบันทึกผลการประเมินนักเรียนรายบุคคล เมื่อดำเนินการประเมินทุกหน่วยการเรียนรู้ แล้วสรุปผลการประเมินสมรรถนะนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยพิจารณาจากฐานนิยม (Mode) ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้/ กิจกรรมการเรียนรู้	สมรรถนะ				สรุปผล การประเมิน	
	ด้านวิชาการ	ด้านสุขภาวะ	ด้านทักษะชีวิต	ด้านอาชีพ		
1.	ปรับปรุง	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	ปรับปรุง	
2.	พอใช้	ดีเยี่ยม	พอใช้	พอใช้	พอใช้	
3.	ดี	ดีเยี่ยม	ดี	ดี	ดี	
4.	ดี	ดีเยี่ยม	ดี	ดี	ดี	
5.	ดีเยี่ยม	ดีเยี่ยม	ดี	ดีเยี่ยม	ดีเยี่ยม	
ประเมินผล	ดีเยี่ยม	1	4	0	1	
	ดี	2	1	3	2	
	พอใช้	1	0	0	1	
	ปรับปรุง	1	0	0	1	
สรุป		ดี	ดีเยี่ยม	ดี	ดี	(ดี)

จากตาราง จะสรุปผลการประเมินสมรรถนะนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้ “ระดับดี”

ส่วนที่ 1 เกณฑ์คุณภาพในการประเมินสมรรถนะนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

สมรรถนะที่ 1 ด้านวิชาการ นักเรียนมีความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อเป็นเกราะป้องกันตนเอง ให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัยห่างไกลจากยาเสพติด โดยให้มีทักษะดังต่อไปนี้

1. ทักษะพื้นฐานการเรียนรู้สาระ

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้/ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (2)	ปรับปรุง (1)
นักเรียนสามารถอ่าน พูด ฟัง และเขียน แสวงหาความรู้ ในการป้องกันบำบัดเกี่ยวกับ ยาเสพติด สามารถ นำความรู้ ไปปรับใช้ในการแก้ปัญหา ในสถานการณ์ ที่ เกี่ยวข้อง กับยาเสพติดได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม	1. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือ ใช้ท่าทาง อย่างใดอย่างหนึ่งได้ว่า เคยได้ยินคำว่ายาเสพติด 2. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือ ใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งถึงวิธีการ หลีกเลี่ยงยาเสพติดได้ 3. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย เขียน หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงวิธีการป้องกันการ ติดยาเสพติด 4. สามารถนำความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันยาเสพติด ไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปลอดภัย	1. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทาง อย่างใดอย่างหนึ่งได้ว่า เคยได้ยิน คำว่ายาเสพติด 2. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทาง อย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงวิธีการ หลีกเลี่ยง ยาเสพติดได้ 3. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย เขียน หรือ ใช้ท่าทางอย่างใด อย่างหนึ่งถึงวิธีการป้องกัน การติดยาเสพติด	1. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย เขียนยกตัวอย่าง หรือ ใช้ท่าทาง อย่างใดอย่างหนึ่งได้ว่า เคยได้ยินคำว่ายาเสพติด 2. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือ ใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งถึง วิธีการ หลีกเลี่ยงยาเสพติดได้	1.สามารถแสดงออก โดยการบอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือ ใช้ท่าทาง อย่างใด อย่างหนึ่งได้ว่า เคยได้ยินคำว่า ยาเสพติด

สมรรถนะที่ 1 ด้านวิชาการ (ต่อ)

นักเรียนมีความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม เพื่อเป็นเกราะป้องกันตนเองให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัยห่างไกลจากยาเสพติด โดยให้มีทักษะดังต่อไปนี้

2. ทักษะความรู้เชิงบูรณาการ

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้/ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (2)	ปรับปรุง (1)
นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ รู้เท่าทันและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ ความเปลี่ยนแปลงในชุมชน ประพฤติตนเป็นพลเมืองที่ดี ให้ความร่วมมือในการเฝ้าระวัง ป้องกันและยับยั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติดรู้จักปฏิเสธ ที่จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	<ol style="list-style-type: none"> สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่างหรือ ใช้ทำทางอย่างใดอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับ ความรู้เรื่องยาเสพติดได้ สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ทำทาง อย่างใดอย่างหนึ่ง ได้ว่ามีวิธีการห่างไกล ยาเสพติดได้ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนคนอื่นๆ ที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นแกนนำในการจัดกิจกรรม รณรงค์ต่อต้านยาเสพติด 	<ol style="list-style-type: none"> สามารถแสดงออกโดยการ บอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ทำทางอย่างใด อย่างหนึ่งเกี่ยวกับความรู้ เรื่องยาเสพติดได้ สามารถแสดงออกโดย การบอก เล่า อธิบาย เขียนยกตัวอย่าง หรือ ใช้ทำทางอย่างใดอย่างหนึ่งได้ว่า มีวิธีการห่างไกลยาเสพติดได้ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ นักเรียนคนอื่นๆ ที่ไม่ยุ่งเกี่ยว กับยาเสพติด 	<ol style="list-style-type: none"> สามารถแสดงออกโดย การบอก เล่าอธิบาย เขียน ยกตัวอย่างหรือใช้ทำทาง อย่างใดอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับ ความรู้เรื่องยาเสพติดได้ สามารถแสดงออกโดย การบอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ทำทาง อย่างใดอย่างหนึ่งได้ว่า มีวิธีการห่างไกลยาเสพติดได้ 	<ol style="list-style-type: none"> สามารถแสดงออก โดยการบอก เล่าอธิบาย เขียน ยกตัวอย่างหรือ ใช้ทำทางอย่างใดอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับความรู้ เรื่องยาเสพติดไม่ชัดเจน

สมรรถนะที่ 2 ด้านสุขภาพ

นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังต่อไปนี้

1. ด้านสุขภาพกาย

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้/ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (2)	ปรับปรุง (1)
นักเรียนมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีน้ำหนัก ส่วนสูง และสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ที่กำหนด มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพร่างกาย ออกกำลังกายสม่ำเสมอ สามารถป้องกันและหลีกเลี่ยงตนเองจากยาเสพติดได้	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงเรื่องการดูแลสุขภาพได้ไม่ชัดเจน 2. มีข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพร่างกายครบถ้วน 3. มีการออกกำลังกายที่ชัดเจน ที่จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 4. เป็นสมาชิกของชุมนุม ชมรม ทางด้านการออกกำลังกายที่เป็นประโยชน์ 5. เป็นผู้ที่ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอจนได้รับการยกย่องว่าเป็นตัวอย่างที่ดี 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย ยกตัวอย่างหรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงเรื่องการดูแลสุขภาพได้ชัดเจน 2. มีข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพร่างกายครบถ้วน 3. มีการออกกำลังกายที่ชัดเจน ที่จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 4. เป็นสมาชิกของชุมนุม ชมรม ทางด้านการออกกำลังกายที่เป็นประโยชน์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการ บอก เล่า อธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงเรื่องการดูแลสุขภาพได้ชัดเจน 2. มีข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพร่างกายครบถ้วน 3. มีการออกกำลังกายที่ชัดเจนที่จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงเรื่องการดูแลสุขภาพได้ แต่ไม่ชัดเจน

สมรรถนะที่ 2 ด้านสุขภาวะ (ต่อ)

นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังต่อไปนี้

2. ด้านสุขภาพจิต

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้/ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (2)	ปรับปรุง (1)
นักเรียนมีความรัก ภาควุมใจ และเห็นคุณค่าของตนเอง มีสุขภาพจิตที่ดี มองโลกในเชิงบวก มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น แสดงพฤติกรรมที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า เขียน อธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งได้ ชัดเจนว่าสุขภาพที่ดีเป็นอย่างไร 2. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า เขียนอธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งได้ว่ารัก และเห็นคุณค่าในตนเอง ในอันที่จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 3. มีจิตอาสาช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนโดยเฉพาะเรื่องยาเสพติด 4. มีสุขภาพจิตดี ยิ้มแย้มแจ่มใส 5. มีทักษะการปฏิเสธที่จะไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า เขียน อธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งได้ ชัดเจนว่าสุขภาพที่ดีเป็นอย่างไร 2. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า เขียนอธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งได้ว่ารักและเห็นคุณค่าในตนเอง ในอันที่จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 3. มีจิตอาสาช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียนโดยเฉพาะเรื่องยาเสพติด 4. มีสุขภาพจิตดี ยิ้มแย้มแจ่มใส 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า เขียน อธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งได้ ชัดเจนว่าสุขภาพที่ดีเป็นอย่างไร 2. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า เขียนอธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งได้ว่ารักและเห็นคุณค่าในตนเอง ในอันที่จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า เขียน อธิบาย ยกตัวอย่างหรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งได้ แต่ไม่ชัดเจนว่าสุขภาพที่ดีเป็นอย่างไร

สมรรถนะที่ 3 ด้านทักษะชีวิต

นักเรียนมีทักษะชีวิตในการปรับตัว และรับมือกับสถานการณ์ด้านยาเสพติด ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน ดังต่อไปนี้

1. ตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้/ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (2)	ปรับปรุง (1)
นักเรียนเข้าใจ รับรู้ถึงความถนัด จุดเด่น จุดด้อยและ ความสามารถของตนเอง มีความรับผิดชอบ เข้าใจ ความแตกต่างของแต่ละบุคคล ยอมรับและภูมิใจในตนเองและ ผู้อื่นมีคุณธรรม จริยธรรม ที่เหมาะสม ประพฤติตนตาม หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ที่ตนเองนับถือ มีเป้าหมาย ในการดำรงชีวิตให้มีความสุข โดยปราศจากยาเสพติด	<p>1. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า เขียน อธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใด อย่างหนึ่งได้ชัดเจนว่าจะมีวิธีการหลีกเลี่ยง จากยาเสพติดอย่างไร</p> <p>2. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า เขียน อธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใด อย่างหนึ่งได้ว่า เข้าใจ รู้จักตนเอง และ หาทางหลีกเลี่ยงยาเสพติดได้</p> <p>3. ได้รับการยกย่องหรือเป็นผู้นำ ในการทำกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด</p> <p>4. เป็นแกนนำในการทำกิจกรรมทางศาสนา ที่ชักจูงให้เพื่อนห่างไกลยาเสพติด</p>	<p>1. สามารถแสดงออกโดย การบอก เล่า เขียน อธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใด อย่างหนึ่งได้ชัดเจนว่าจะมีวิธีการ หลีกเลี่ยงจากยาเสพติดอย่างไร</p> <p>2. สามารถแสดงออกโดย การบอก เล่า เขียน อธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใด อย่างหนึ่งได้ว่า เข้าใจ รู้จักตนเอง และหาทางหลีกเลี่ยงยาเสพติดได้</p> <p>3. ได้รับการยกย่องหรือเป็นผู้นำ ในการทำกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด</p>	<p>1. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า เขียน อธิบาย ยกตัวอย่าง หรือ ใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งได้ ชัดเจนว่าจะมีวิธีการหลีกเลี่ยงจาก ยาเสพติดอย่างไร</p> <p>2. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า เขียน อธิบาย ยกตัวอย่าง หรือ ใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งได้ว่า เข้าใจ รู้จักตนเอง และหาทาง หลีกเลี่ยงยาเสพติดได้</p>	<p>1. สามารถแสดงออกโดย การบอก เล่า เขียน อธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทาง อย่างใดอย่างหนึ่งได้ แต่ไม่ชัดเจนว่าจะมีวิธีการ หลีกเลี่ยงจากยาเสพติด ใดๆ</p>

สมรรถนะที่ 3 ด้านทักษะชีวิต (ต่อ)

นักเรียนมีทักษะชีวิตในการปรับตัว และรับมือกับสถานการณ์ด้านยาเสพติด ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน ดังต่อไปนี้

2. การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้/ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (2)	ปรับปรุง (1)
นักเรียนแยกแยะข้อมูล ข่าวสารและ ประเมิน สถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ สามารถคิดและตัดสินใจ ในการแก้ไขปัญหาเสพติด ได้อย่างสร้างสรรค์	1. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือ ใช้ทำทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้ชัดเจนว่า จะปรับตัวให้ห่างจากยาเสพติดได้อย่างไร 2. สามารถแสดงออกโดยการ บอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือ ใช้ ทำทางอย่างใดอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับ ข้อมูลข่าวสารการป้องกันตนเอง จากยาเสพติดได้ 3. สามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร ที่เกี่ยวกับยาเสพติดได้ 4. สามารถเสนอแนะแนวทางแก้ไข ปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนได้	1. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่าอธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือ ใช้ทำทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้ชัดเจนว่าจะปรับตัวให้ห่าง จากยาเสพติดได้อย่างไร 2. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือ ใช้ทำทางอย่างใดอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารการป้องกัน ตนเองจากยาเสพติดได้ 3. สามารถวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสาร ที่เกี่ยวกับยาเสพติดได้	1. สามารถแสดงออกโดย การบอก เล่าอธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ทำทางอย่าง ใดอย่างหนึ่ง ได้ชัดเจนว่า จะปรับตัวให้ห่างจากยาเสพติด ได้อย่างไร 2. สามารถแสดงออกโดย การบอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ทำทาง อย่างใดอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับข้อมูล ข่าวสารการป้องกันตนเอง จากยาเสพติดได้	1. สามารถแสดงออก โดยการบอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือ ใช้ทำทางอย่างใด อย่างหนึ่งได้แต่ไม่ชัดเจน ว่า จะปรับตัวให้ห่าง จากยาเสพติดได้อย่างไร

สมรรถนะที่ 3 ด้านทักษะชีวิต (ต่อ)

นักเรียนมีทักษะชีวิตในการปรับตัว และรับมือกับสถานการณ์ด้านยาเสพติด ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวัน ดังต่อไปนี้

3. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้/ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (2)	ปรับปรุง (1)
นักเรียนเข้าใจและรับรู้ถึงสาเหตุของความเครียด รู้วิธีผ่อนคลาย ควบคุม และยับยั้งอารมณ์ของตนเอง หลีกเลียงหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดอารมณ์ไม่พึงประสงค์เกี่ยวกับยาเสพติดได้	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งได้ว่าจะจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้อย่างไร 2. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งถึงวิธีการลดความเครียดโดยไม่พึ่งพายาเสพติด 3. สามารถหาวิธีผ่อนคลายความเครียดที่หลากหลายโดยไม่พึ่งพายาเสพติด 4. ระบุวิธีการหลีกเลียงที่จะไม่ไปเกี่ยวข้องพวยาเสพติด 5. สามารถควบคุม ยับยั้งซึ่งใจที่จะไม่ไปเกี่ยวข้องพวยาเสพติด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งได้ว่าจะจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้อย่างไร 2. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งถึงวิธีการลดความเครียดโดยไม่พึ่งพายาเสพติด 3. สามารถหาวิธีผ่อนคลายความเครียดที่หลากหลายโดยไม่พึ่งพายาเสพติด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งได้ว่าจะจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้อย่างไร 2. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งถึงวิธีการลดความเครียดโดยไม่พึ่งพายาเสพติด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งได้ว่าจะจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้อย่างไร

สมรรถนะที่ 3 ด้านทักษะชีวิต (ต่อ)

นักเรียนมีทักษะชีวิตในการปรับตัว และรับมือกับสถานการณ์ด้านยาเสพติด ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชีวิตประจำวัน ดังต่อไปนี้

4. การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม 4	ดี 3	พอใช้/ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ 2	ปรับปรุง 1
นักเรียนมีความเห็นอกเห็นใจ ให้ความรักและเข้าใจ ในความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักแบ่งปัน ให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นทีมและ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น รับบทบาท การเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีและทำงานร่วมกับผู้อื่น ในกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด และ กิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ ในชุมชน	<p>1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งว่ารับรู้เรื่องยาเสพติด</p> <p>2. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงวิธีการที่จะแนะนำไม่ให้ผู้อื่นยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด</p> <p>3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ในการหลีกเลี่ยงยาเสพติด รวมทั้งสามารถเป็นผู้นำในการแสดงออกถึงวิธีการที่จะไม่ให้ผู้อื่นยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด</p> <p>4. ให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ในกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด และ กิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์กับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน</p>	<p>1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งว่ารับรู้เรื่องยาเสพติด</p> <p>2. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งถึงวิธีการที่จะไม่ให้ผู้อื่นยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด</p> <p>3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ในการหลีกเลี่ยงยาเสพติด รวมทั้งสามารถเป็นผู้นำในการแสดงออกถึงวิธีการที่จะไม่ให้ผู้อื่นยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด</p>	<p>1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ว่ารับรู้เรื่องยาเสพติด</p> <p>2. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงวิธีการที่จะแนะนำไม่ให้ผู้อื่นยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด</p>	<p>1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งว่ารับรู้เรื่องยาเสพติด</p>

สมรรถนะที่ 4 ด้านอาชีพ

นักเรียนตระหนักรู้ถึงความสำคัญในการประกอบอาชีพ มีค่านิยมที่ดีและทักษะประกอบอาชีพที่สุจริตโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้/ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (2)	ปรับปรุง (1)
นักเรียนสำรวจและแสวงหาอาชีพที่สุจริต มีข้อมูลทางอาชีพอย่างกว้างขวางและชัดเจน และรู้ถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและตัดสินใจเลือกเส้นทางการประกอบอาชีพในอนาคต	1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับอาชีพที่สุจริตได้ชัดเจน 2. รู้จักสำรวจและแสวงหาอาชีพที่สุจริตโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 3. มีความรู้และบอกคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่สุจริตได้ 4. รู้จักวางแผนและตัดสินใจเลือกเส้นทางการประกอบอาชีพโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับอาชีพที่สุจริตได้ชัดเจน 2. รู้จักสำรวจและแสวงหาอาชีพที่สุจริตโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 3. มีความรู้และบอกคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่สุจริตได้	1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับอาชีพที่สุจริตได้ชัดเจน 2. รู้จักสำรวจและแสวงหาอาชีพที่สุจริตโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับอาชีพที่สุจริตได้แต่ไม่ชัดเจน

สมรรถนะที่ 4 ด้านอาชีพ (ต่อ)

นักเรียนตระหนักรู้ถึงความสำคัญในการประกอบอาชีพ มีค่านิยมที่ดีและทักษะประกอบอาชีพที่สุจริตโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ดังต่อไปนี้

2. มีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่ออาชีพ

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้/ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (2)	ปรับปรุง (1)
นักเรียนเห็นโอกาสในการสร้างอาชีพที่หลากหลาย จากความแตกต่างทางวัฒนธรรมและกระบวนการทัศน์ รู้จักวิเคราะห์แนวโน้มความต้องการบริโภคสินค้าของแต่ละกลุ่มคนในชุมชน เกิดเจตคติและค่านิยมที่ดีต่อการประกอบอาชีพที่สุจริตทำให้เกิดความหลากหลายของอาชีพในท้องถิ่นนั้นๆ โดยไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับ เจตคติและค่านิยมด้านอาชีพที่สุจริตได้ชัดเจน 2. เห็นโอกาสในการสร้างอาชีพที่หลากหลาย และเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองและไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 3. วิเคราะห์ตนเองได้ว่าเหมาะสมที่จะประกอบอาชีพอะไร และแยกแยะได้ว่าอะไรคืออาชีพที่สุจริต 4. มีเจตคติที่ดีต่อทุกอาชีพ มีความสามารถเลือกประกอบอาชีพที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับเจตคติ และค่านิยมด้านอาชีพที่สุจริตได้ชัดเจน 2. เห็นโอกาสในการสร้างอาชีพที่หลากหลาย และเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองและไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 3. วิเคราะห์ตนเองได้ว่าเหมาะสมที่จะประกอบอาชีพอะไร และแยกแยะได้ว่าอะไรคืออาชีพที่สุจริต 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับเจตคติ และค่านิยมด้านอาชีพที่สุจริตได้ชัดเจน 2. เห็นโอกาสในการสร้างอาชีพที่หลากหลาย และเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองและไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการบอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับเจตคติ และค่านิยมด้านอาชีพที่สุจริตได้แต่ไม่ชัดเจน

สมรรถนะที่ 4 ด้านอาชีพ (ต่อ)

นักเรียนตระหนักรู้ถึงความสำคัญในการประกอบอาชีพ มีค่านิยมที่ดีและทักษะประกอบอาชีพที่สุจริตโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ดังต่อไปนี้

3. มีทักษะการตัดสินใจวางแผนการศึกษาเพื่อการมีงานทำเต็มตามศักยภาพ

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (4)	ดี (3)	พอใช้/ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (2)	ปรับปรุง (1)
นักเรียนวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง โดยพิจารณาโอกาสความเป็นไปได้ ทั้งด้านคุณสมบัติของตนเองและความต้องการกำลังคน ในอาชีพนั้น ๆ อันจะนำไปสู่การเลือกประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของตนเอง ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพในอนาคต ได้อย่างเหมาะสมยั่งยืน	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการ บอก เล่า อธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงวิธีการวางแผนอาชีพของตนเองได้ 2. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้ว่าค้นพบตนเอง มีการวางแผนอาชีพของตนเองที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 3. สามารถแสดงออกโดยการ บอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้ว่าอาชีพในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะกับตนเองเป็นอย่างไร 4. สามารถแสดงออกโดยการ บอกเล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับวิธีการตัดสินใจการวางแผนอาชีพได้อย่างเหมาะสมและไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออก โดยการ บอก เล่า อธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงวิธีการวางแผนอาชีพของตนเองได้ 2. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้ว่าค้นพบตนเองมีการวางแผนอาชีพที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 3. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้ว่าอาชีพในศตวรรษที่ 21 ที่เหมาะกับตนเองเป็นอย่างไร 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถแสดงออกโดยการ บอก เล่า อธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงวิธีการวางแผนอาชีพของตนเองได้ 2. สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย เขียน ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้ว่าค้นพบตนเอง มีการวางแผนอาชีพของตนเองที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด 	<p>ไม่สามารถแสดงออกโดยการบอก เล่า อธิบาย ยกตัวอย่าง หรือใช้ท่าทางอย่างใดอย่างหนึ่ง ถึงวิธีการวางแผนอาชีพของตนเองได้</p>

ส่วนที่ 2 แบบบันทึกผลการประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนสำหรับครู

แบบบันทึกผลการประเมินสมรรถนะที่ 1 ด้านวิชาการ

โรงเรียน.....อำเภอ.....จังหวัด.....

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความเป็นจริง ดังนี้

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ

- 4 หมายถึง ดีเยี่ยม
- 3 หมายถึง ดี
- 2 หมายถึง พอใช้
- 1 หมายถึง ปรับปรุง

ช่วงคะแนน	ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ
7-8	4	ดีเยี่ยม
5-6	3	ดี
3-4	2	พอใช้
2	1	ปรับปรุง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมบ่งชี้								คะแนนรวม	ระดับคุณภาพ
		ทักษะพื้นฐานการเรียนรู้				ทักษะความรู้เชิงบูรณาการ					
		4	3	2	1	4	3	2	1	8	
1											
2											
3											
4											
5											

แบบบันทึกผลการประเมินสมรรถนะที่ 2 ด้านสุขภาวะ

โรงเรียน.....อำเภอ.....จังหวัด.....

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความเป็นจริง ดังนี้

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ

4	หมายถึง	ดีเยี่ยม
3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	พอใช้
1	หมายถึง	ปรับปรุง

ช่วงคะแนน	ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ
7-8	4	ดีเยี่ยม
5-6	3	ดี
3-4	2	พอใช้
2	1	ปรับปรุง

เลขที่	ชื่อ-สกุล	พฤติกรรมบ่งชี้								คะแนนรวม	ระดับคุณภาพ
		ด้านสุขภาพกาย				ด้านสุขภาพจิต					
		4	3	2	1	4	3	2	1		
1										8	
2											
3											
4											
5											

แบบบันทึกผลการประเมินสมรรถนะที่ 3 ด้านทักษะชีวิต

โรงเรียน.....อำเภอ.....จังหวัด.....

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความเป็นจริง ดังนี้

4	หมายถึง	ดีเยี่ยม
3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	พอใช้
1	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ
13-16	4	ดีเยี่ยม
9-12	3	ดี
5-8	2	พอใช้
4	1	ปรับปรุง

ที่	ชื่อ - นามสกุล	พฤติกรรมพึงชี้																คะแนนรวม	ระดับคุณภาพ
		ตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น				คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์				การจัดการกับอารมณ์และความเครียด				สร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น					
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
1																		16	
2																			
3																			
4																			
5																			

แบบบันทึกผลการประเมินสมรรถนะที่ 4 ด้านอาชีพ

โรงเรียน.....อำเภอ.....จังหวัด.....

คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามความเป็นจริง ดังนี้

4	หมายถึง	ดีเยี่ยม
3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	พอใช้
1	หมายถึง	ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคะแนน	ระดับคุณภาพ
10-12	4	ดีเยี่ยม
7-9	3	ดี
4-6	2	พอใช้
3	1	ปรับปรุง

ที่	ชื่อ - นามสกุล	พฤติกรรมบ่งชี้												คะแนนรวม	ระดับคุณภาพ
		การเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ				มีเจตคติและค่านิยมที่ดีต่ออาชีพ				มีทักษะการตัดสินใจวางแผนการศึกษาเพื่อการมีงานทำเต็มตามศักยภาพ					
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1		
1														12	
2															
3															
4															
5															

บทที่ 4

การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

การพัฒนาคุณภาพนักเรียน มุ่งเน้นพัฒนาประชากรวัยเรียนทุกคนและทุกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งหมายรวมถึง กลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดารในทุกมิติโดยมีเป้าหมาย เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่น การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง เป็นพลเมืองดีของชาติและเป็นพลโลกที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีทักษะอาชีพ และมีทักษะชีวิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน โดยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยต้องเผชิญกับ ปัญหาเสพติดมาช้านาน โดยสภาพปัญหาได้เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ของโลกในยุคปัจจุบัน เด็กและเยาวชนเริ่มใช้ยาเสพติดมีอายุน้อยลง ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่เป็นภัยร้ายแรงต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ส่งผลต่อพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสมองโดยเฉพาะในเด็กและเยาวชน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และยังส่งผลกระทบต่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ซึ่งการพัฒนา หลักสูตรและรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดนี้ มีแนวทางที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้เพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัญหาเสพติด โดยเฉพาะ สถานการณ์ ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ที่ทวีความรุนแรงขึ้นกับกลุ่มเด็กและเยาวชนโดยเฉพาะ ในเขตพื้นที่สูงของประเทศไทย

เป้าหมายการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัยต่อเนื่องจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยคำนึงถึงพัฒนาการและความพร้อม ของแต่ละช่วงวัยของนักเรียน ดังนี้

ระดับปฐมวัย เป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างเสริม สมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดโดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข ยึดพัฒนาการและการพัฒนาความสามารถทางสมองในการบริหารจัดการชีวิต (Executive Functions : EFs) เพื่อวางรากฐานภูมิคุ้มกันระยะยาวผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือ กระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัยที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เมื่อโตขึ้น เด็กจะลดโอกาสการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ระดับประถมศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ที่ให้นักเรียนได้รู้จักโทษและการหลีกเลี่ยง ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้งเสริมสร้างทักษะชีวิตโดยการให้ความรู้ควบคู่การส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้เด็กนักเรียนป้องกันตนเองจากพฤติกรรมที่อาจนำไปสู่การใช้ยาเสพติด

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมทั้งการเสริมสร้างทักษะชีวิต และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ออกแบบ และเสนอแนะแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงจากการใช้ยาเสพติด สร้างเสริมความปลอดภัยให้แก่ตนเอง ครอบครัว และชุมชน เพื่อหลีกเลี่ยงความรุนแรงและโทษภัยของยาเสพติด

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้นำความรู้ และประสบการณ์ประยุกต์ใช้และออกแบบกิจกรรมอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเป็นผู้ดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดคู่ขนานกับการปลูกจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม มีส่วนร่วมกิจกรรมจิตอาสาสร้างพลัง ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อให้เห็นแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด จึงขอนำเสนอรายละเอียดเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง 4 หัวข้อ ดังนี้

1. การสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้ส่งผลกระทบต่อเยาวชนวัยเรียนเป็นอย่างมาก ทั้งการดำเนินชีวิต ท่ามกลางกระแสเทคโนโลยีที่ล้ำสมัย และความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการศึกษาของบุตรหลาน ตลอดจนการเผชิญ สิ่งยั่วยุ หรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ รอบตัว ก่อให้เกิดปัญหาที่ทวีความรุนแรง เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหายาเสพติด ในการดำเนินการแก้ปัญหาดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมือของ บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา เพื่อระดมความคิด และ ประสบการณ์มาใช้ในการกำหนดหลักสูตรและพัฒนานักเรียนในการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1.1 ขั้นสำรวจและวิเคราะห์สถานการณ์ความพร้อมในการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะ ในการแก้ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ โดยศึกษาบริบทของโรงเรียน ดำเนินการสำรวจสถานการณ์ สภาพแวดล้อม ปัญหาในเขตบริการของโรงเรียน มีผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนร่วมกัน วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ดำเนินการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการจัดเก็บข้อมูล นักเรียน หรือใช้ข้อมูลจากการแนะนำ และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบความสอดคล้องความต้องการในการแก้ปัญหา และแบ่งกลุ่มเพื่อหามาตรการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดที่เหมาะสม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มใช้ยาเสพติด เป็นต้น

1.2 ขั้นประสานการขับเคลื่อนผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการแก้ปัญหา ยาเสพติดในพื้นที่สูง โรงเรียนต้องมีการประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อตั้งเป้าหมายและร่วมกัน กำหนดทิศทางในการดำเนินงานเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการแก้ปัญหายาเสพติดในพื้นที่สูง ดำเนินการดังนี้

1. ประชุมเพื่อชี้แจงทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนผู้ปกครอง และองค์กรอื่น ๆ ในชุมชนที่เป็นภาคีเครือข่าย เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ สถานีตำรวจ เพื่อสร้างความเข้าใจ ตระหนักในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น
2. วางแผนการดำเนินการ เพื่อนำแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่สูงไปใช้จัดกิจกรรมในโรงเรียน
3. ดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด โดยจัดกิจกรรมการที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดสมรรถนะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านสุขภาวะ 3) ด้านทักษะชีวิต 4) ด้านอาชีพ เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่สูง
4. มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่สูงอย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนสามารถกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องดังนี้

ผู้บริหาร สร้างความตระหนักให้ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) มีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย การดำเนินงาน กำกับติดตาม เกี่ยวกับการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน

ครู ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา จัดทำกำหนดการสอน จัดทำแผนการจัดกิจกรรม ดำเนินการจัดกิจกรรม และวัดผลประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

นักเรียน เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามหลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละระดับชั้น หรือจัดโครงการ/กิจกรรม เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เช่น ค่ายลูกเสือต้านภัยยาเสพติด ค่ายเยาวชนดีซีวีมีสุข เป็นต้น

ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการติดต่อประสานงาน ร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนร่วมกับโรงเรียน

ชุมชน ผู้นำชุมชนเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนรับรู้สภาพปัจจุบันสร้างภาคีเครือข่าย ช่วยดูแลนักเรียนภายในชุมชน

ทั้งนี้บทบาทหน้าที่ดังกล่าว สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทความพร้อม โดยคำนึงถึงการให้โอกาสเมื่อเด็กพลั้งพลาดเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือมีแนวโน้มเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยการปรับความคิดและพฤติกรรม สร้างค่านิยมใหม่ ดูแลช่วยเหลือติดตามอย่างใกล้ชิด ระหว่างครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ทั้งนี้โรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้เด็กมีโอกาสได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและมีโอกาสเรียนในระบบตามปกติ โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

- กลุ่มเสี่ยง : ค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยง การให้การปรึกษา ติดตาม เยี่ยมบ้าน ฯลฯ
- กลุ่มใช้ยาเสพติด : กรณีค้นพบในโรงเรียน โดยการทำจิตสังขมบำบัดในโรงเรียน ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่าง ครู ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุขให้เฝ้าระวัง สอดส่อง ดูแลร่วมมือกัน ระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดกิจกรรมเข้ามასနပ်ສນຸນ เช่น ลูกเสือต้านภัยยาเสพติด 1 ตำรวจ 1 โรงเรียนการจัดระเบียบสังขมรอบโรงเรียน เป็นต้น

1.3 ขั้นการพัฒนาหลักสูตร เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง

โรงเรียนควรมีการวางแผนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจะเป็นแนวทางในการออกแบบ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียน ตามความมุ่งหมาย หรือบรรลุตามจุดประสงค์จริงหรือไม่ เพื่อผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบจะได้รับทราบและนำไป แก้ไขปรับปรุงต่อไปตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ประชุมคณะครู ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง วางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง
2. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารและพัฒนาหลักสูตร เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูงของโรงเรียน
3. ครูผู้สอนแต่ละระดับชั้นเรียน ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อจัดทำกำหนด การสอน ออกแบบ และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง
4. ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง
5. นิเทศ กำกับ ติดตามผล การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง
6. สรุป และรายงานผล การจัดกิจกรรมการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง
7. สะท้อนผลการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ เผยแพร่ให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้รับทราบ
8. ดำเนินการประเมินหลักสูตร เพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย สอดคล้อง กับสถานการณ์ปัจจุบัน

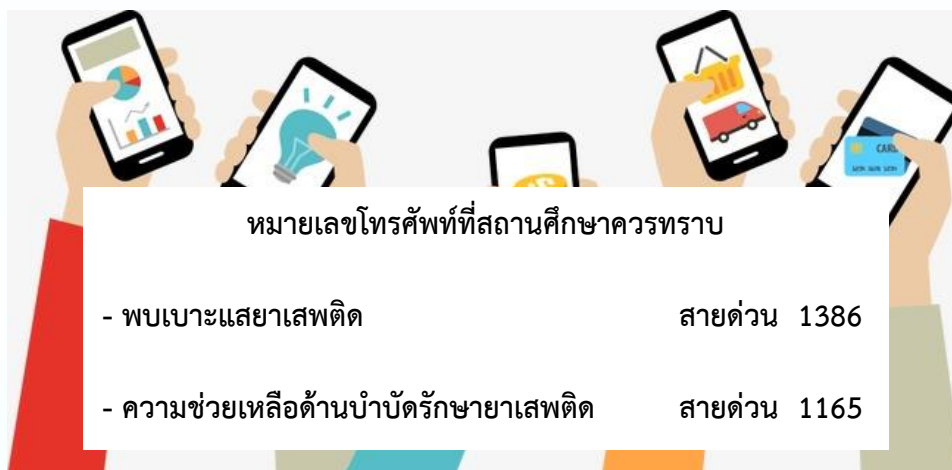
1.4 การติดตามประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง

การติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร จะเป็นข้อมูลที่จะใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรอย่างเป็นรูปธรรม และช่วยในการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด อาจใช้วิธีการดังนี้

1. นิเทศติดตาม โดยกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานตามตารางการนิเทศ การดำเนินงานเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง
2. เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง
3. ประเมินผล สรุปผล การดำเนินงานเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง
4. พัฒนาต่อยอด การดำเนินงานเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา

นอกจากการพัฒนาบุคลากร หรือการขับเคลื่อนกลไกในรูปของคณะกรรมการ คณะทำงานที่เกี่ยวข้อง การจัดทำแผนงาน งบประมาณ ฯลฯ เกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนแล้ว โรงเรียนอาจจะต้องมีการส่งเสริม สนับสนุน การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ในช่วงปิดภาคเรียน เช่น การจัดพื้นที่ แหล่งเรียนรู้ การจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมทักษะต่าง ๆ กิจกรรมตามความสนใจของนักเรียน หรือกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาในมิติต่าง ๆ โดยอาจเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการเอง หรือเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้มีการจัดสนับสนุนให้กับนักเรียนในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดโอกาสที่เด็กและเยาวชนจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด อบายมุข หรือแหล่งมั่วสุมต่าง ๆ อีกทั้งในช่วงปิดภาคเรียน นักเรียนจะมีเวลาว่างมากกว่าช่วงเปิดเรียนปกติ เพื่อให้การดูแลนักเรียนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนควรประสานความร่วมมือไปยังผู้ปกครอง ในการช่วยกันสอดส่อง ดูแล ฝ้าระวัง บุตรหลานอย่างใกล้ชิด โดยอาจสร้างช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างครู และผู้ปกครอง ในช่วงปิดภาคเรียนร่วมด้วย ทั้งนี้หากพบเบาะแสยาเสพติด ควรดำเนินการด้วยความละเอียดรอบคอบ สื่อสารกับทีมสหวิชาชีพ เพื่อร่วมกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งในช่วงเปิดและปิดภาคเรียน

2. รูปแบบจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดด้วยวิธีการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเทคนิควิธีสอนที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

Active Learning เป็นกระบวนการเรียนการสอนอย่างหนึ่ง แปลตามตัวก็คือเป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ หรือการลงมือทำซึ่ง “ความรู้” ที่เกิดขึ้นเป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้การเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของนักเรียน (Active Learning) ครอบคลุมวิธีการจัดการเรียนรู้หลากหลายวิธี เช่น

- 1) การจัดการเรียนรู้แบบมอนเตสซอริ (Montessori Method)
- 2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (Task -Based Learning)
- 3) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning)
- 4) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิด (Thinking Based Learning)
- 5) การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning)
- 6) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)
- 7) การจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning)
- 8) การจัดการเรียนรู้ด้วยการค้นพบ (Discovery Learning)
- 9) การจัดการเรียนรู้จากการสืบค้น (Inquiry-Based Learning)
- 10) การจัดการเรียนรู้การบริการ (Service Learning)

อย่างไรก็ตาม รูปแบบ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เหล่านี้ มีพื้นฐานมาจากแนวคิดเดียวกัน คือ ให้นักเรียนเป็นผู้มีบทบาทหลักในการเรียนรู้ของตนเอง และสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning

จากวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่ยกมาทั้ง 10 รูปแบบนั้น ในเอกสารแนทางนี้ขอเสนอตัวอย่างวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำมาใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด 4 รูปแบบ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบมอนเตสซอริ (Montessori Method) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (Task-Based Learning) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) และ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) โดยมีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบที่ 1 การจัดการเรียนรู้แบบมอนเตสซอรี (Montessori Method)

การจัดการเรียนรู้แบบมอนเตสซอรี ดร.มาเรีย มอนเตสซอรี ผู้ริเริ่มคิดและจัดตั้งวิธีการสอนแบบมอนเตสซอรี จากความเชื่อในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กในระยะเริ่มต้นว่า จุดมุ่งหมายในการให้การศึกษาในระยะแรกนั้น ไม่ใช่การเอาความรู้ไปบอกกับเด็ก แต่ควรเป็นการปลูกฝังให้เด็กได้เจริญเติบโตไปตามความต้องการตามธรรมชาติของเขา การที่จะช่วยให้เด็กได้เจริญเติบโตไปตามขั้นตอนของความสามารถนั้น ควรจะต้องพัฒนาการสอนให้สัมพันธ์กับพัฒนาการความต้องการของเด็ก ที่ต้องการจะเป็นอิสระในขอบเขตที่กำหนดไว้ให้ ตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อมอย่างสมบูรณ์และพิถีพิถัน การสอนแบบมอนเตสซอรีได้มาจากการที่มอนเตสซอรี ได้สังเกตเด็กในสภาพที่เป็นจริงของเด็ก ไม่ใช่สภาพที่ผู้ใหญ่ต้องการให้เด็กเป็น จากการสังเกตเด็กจึงได้พัฒนาวิธีการสอน การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมและอุปกรณ์การสอนต่างๆ ขึ้นมาใช้ โดยเริ่มต้นจากการทดลองที่โรงเรียนที่มอนเตสซอรีเข้าไปรับผิดชอบ ที่เรียกว่า Casa Dei Bambini หรือ Children's House แล้ววิธีการสอนนี้จึงได้แพร่หลายต่อไปจนทั่วโลกเช่นในปัจจุบัน

จุดมุ่งหมายของการศึกษาแบบมอนเตสซอรี (Montessori Method)

การจัดการเรียนรู้แบบมอนเตสซอรี จะช่วยพัฒนาหรือให้เด็กมีอิสระในด้านบุคลิกภาพของเด็กในวิถีทางต่าง ๆ อย่างมากมาย สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนระบบมอนเตสซอรี คือ การจัดระบบเพื่อสะท้อนถึงศักยภาพที่แท้จริง และความต้องการของเด็ก เพื่อเด็กจะได้พัฒนาบุคลิกภาพของเขา ลักษณะการสอนระบบนี้ เด็กจะก้าวหน้าไปตามธรรมชาติตามพัฒนาการของเด็ก เด็กมีอิสระภาพในการเลือกจากสิ่งแวดล้อมที่มีสิ่งต่าง ๆ ซึ่งสนองความพอใจ และความต้องการภายในของเขา เป็นการจัดระบบของตนเอง เพื่อเด็กจะได้ปรับตัวเข้ากับสภาพของสังคมและสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ

หลักสูตรของการสอน

หลักสูตรนี้ คือการจัดการเรียนการสอนที่มีแนวคิด คำนึงถึงความสนใจ ความต้องการและความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้ รวมทั้งแก้ไขข้อผิดพลาดด้วยตนเองของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระในขอบเขตที่กำหนดไว้ให้มีการเตรียมสิ่งแวดล้อม จัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ให้เด็กซึมซับสิ่งแวดล้อมรอบตัว จนเกิดความอยากรู้ อยากเห็น และแสวงหาความรู้อย่างมีสมาธิ มีวินัยในตนเอง ให้เด็กเกิดการพัฒนาการทุก ๆ ด้านไปในเวลาเดียวกัน สำหรับหลักสูตรพื้นฐานเด็กอายุ 3 ถึง 6 ขวบ แบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือการศึกษาทางด้านทักษะกลไก (Motor Education) การศึกษาทางด้านประสาทสัมผัส (Education of the Senses) และการตระเตรียมสำหรับการเขียนและคณิตศาสตร์ (Preparation for Writing and Arithmetic)

วิธีการจัดการเรียนการสอน

วิธีการจัดการเรียนการสอนจะเน้นการเรียนรู้ตามลำดับขั้น ไม่ต้องการให้เด็กลองผิดลองถูก สร้างสมาธิ ความมั่นใจ ครูสามารถวินิจฉัยและแก้ปัญหาการเรียนรู้ของเด็กได้ โดยสาธิตและฝึกให้เด็กเรียนรู้ และตัดสินใจด้วยตนเอง โดยครูดำเนินการดังนี้

การเตรียม	ครูเตรียมอุปกรณ์การศึกษาเด็กสามารถเข้าเรียนแบบคละอายุได้
การดำเนินการ	ชั้นนำ เด็กเลือกอุปกรณ์การศึกษาตามความสนใจ, ชั้นสอน ครูสาธิตให้เด็กดู
ขั้นสรุป	ครูให้เด็กเก็บอุปกรณ์ ครูบันทึกความรู้ ครูบันทึกรายการอุปกรณ์

ห้องเรียนแบบเปิด (Open Classroom) นั่งสบาย บรรยากาศเหมือนบ้าน มีเครื่องใช้อุปกรณ์ที่จัดอย่างมีระเบียบ ของใช้จะมีขนาดเหมาะสมกับเด็ก ติดกระดานในระดับที่เด็กสามารถใช้งานได้ มีพื้นที่ให้เด็กได้เคลื่อนไหวหรือทำกิจกรรมบนพื้นได้ ชั้นวางของมีความสูงในระดับที่เด็กสามารถหยิบใช้งานได้

บทบาทครู

1. จัดสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์
2. เชื่อมโยงเด็กกับอุปกรณ์ โดยสาธิตการใช้อุปกรณ์
3. มีความรักเด็ก เพราะความรักเป็นพลังขับเคลื่อนชีวิต
4. ยอมรับนับถือเด็ก ให้อิสระในการเลือก คิด ทำ
5. ให้เด็กศึกษาค้นพบด้วยตนเอง
6. ไม่ตำหนิ ทำโทษ หรือให้รางวัล ถ้าเด็กทำสำเร็จจะเห็นคุณค่าในตน และเป็นพลังในการที่จะเรียนรู้ต่อไป
7. สังเกตพฤติกรรมเด็ก บันทึกข้อมูล เพื่อวางแผนพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคล
8. พัฒนาอุปกรณ์ส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ถึงขีดสุดของศักยภาพของแต่ละบุคคล
9. เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกาย วาจา และ จิตใจ
10. พบปะผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันส่งเสริมพัฒนาการเด็กเป็นระยะ

การจัดการเรียนรู้แบบมอนเตสซอรี (Montessori Method) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้และเติบโตไปตามพัฒนาการที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้กับนักเรียนต่อไป ซึ่งโรงเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน โดยมีตัวอย่างดังนี้

ตัวอย่างการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบมอนเตสซอรี (Montessori Method)

สาระการเรียนรู้ การฝึกให้รู้คิด รู้วิเคราะห์ เป็นเกราะกำบังอันแข็งแกร่งของชีวิต ที่ผู้ใหญ่เราต้องสร้างให้ตั้งแต่พวกเขาเป็นเด็กเล็ก เมื่อเติบโตขึ้น ยามเผชิญวิกฤตพวกเขาจะคิดไตร่ตรอง ยับยั้งชั่งใจ วิเคราะห์ได้ด้วยตนเองว่า สิ่งใดควร ไม่ควร พวกเขาจะกล้าตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ครูเล่านิทานเรื่อง ต้นกล้า ผู้กล้าหาญ หนังสือนิทานชุด อ่านอุ่นรัก เรื่องต้นกล้า ผู้กล้าหาญของปรีดา ปัญญาจันทร์ ให้เด็กฟัง
2. ครูสนทนาซักถามเด็กเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน เรื่อง ต้นกล้า ผู้กล้าหาญ
 - ชื่อนิทาน
 - ชื่อตัวละครในนิทาน
 - เรื่องย่อ
3. ให้เด็กอาสาสมัครเล่าบทบาทสมมุติตามเนื้อเรื่องในนิทานตามความสนใจ
4. ครูและเด็กร่วมกันสรุป
5. ครูใช้คำถาม ถามเด็ก ๆ ว่าถ้า...หรือทำไม
 - ถ้าเด็ก ๆ พบเห็นกล่องกระดาษปิดมิดชิดวางอยู่หน้าห้องจะอย่างไร
 - ถ้ามีคนแปลกหน้า ที่เราไม่รู้จักมาก่อนยื่นขนมหรือไอศกรีมให้ เราควรจะทำอย่างไร
 - ถ้ามีคนแปลกหน้ามาชวนไปเที่ยว เราจะทำอย่างไร
 - ถ้าคุณพ่อ คุณแม่ หรือผู้ปกครองยังไม่มารับ เราควรทำอย่างไร
6. ครูให้เด็กทำใบงานเรื่อง ต้นกล้า ผู้กล้าหาญ

แนวทางการประยุกต์ใช้การสอนแบบมอนเตสซอรินั้น เด็กเล็กควรจะเรียนโดยการใช้ประสาทสัมผัสและอวัยวะร่างกายทุกส่วน โดยเน้นการฝึกฝนผ่านสื่ออุปกรณ์และกิจกรรม งานที่เด็กทำจะต้องมีความหมาย อุปกรณ์การเรียนได้วางรูปแบบเอาไว้ให้เด็กได้ทำงานต่าง ๆ ตามขั้นตอน ครูจะคอยสังเกตและคอยให้คำแนะนำ ให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระภายใต้การทำแบบอย่างที่ถูกต้องให้เด็กดูและให้ปฏิบัติตาม มีการฝึกระเบียบเป็นแกนหลักที่ตกลงร่วมกันไว้ก่อน จะทำให้เด็กรู้จักการยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรองเป็น รู้จักการวางแผนและจัดการสิ่งต่าง ๆ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนเชื่อมโยงสถานการณ์ตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้

รูปแบบที่ 2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (Task -Based Learning)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (Task Base Learning ; TBL) เป็นการจัดการเรียนรู้ โดยการสร้างสรรค์ผลงาน นับเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีขั้นตอนให้นักเรียนได้ฝึกฝนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้ ทั้งความรู้ ทักษะ คุณธรรมการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการ ของสังคมปัจจุบัน ซึ่งประกอบไปด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นเตรียมการ (Pre-task)** ครูผู้สอนจะนำเสนอสิ่งที่ต้องการให้นักเรียน เรียนรู้โดยใช้เวลา ประมาณ 5-10 นาที เพื่อให้นักเรียนได้ทราบสิ่งที่นักเรียนจะต้องทำในภาระงาน โดยอาจจะใช้วิธีการ ที่หลากหลาย เช่น เกม เพลง ดุคัลิปวีดีโอ เป็นต้น

2. **ขั้นปฏิบัติ (Task cycle)** ครูผู้สอนจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มคู่ หรือเดี่ยว ตามความเหมาะสม เพื่อให้นักเรียนทำภาระงานที่ได้รับมอบหมาย โดยครูจะเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนเท่านั้น หลังจากนั้นนักเรียนจะหาตัวแทนออกมานำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย

3. **ขั้นวิเคราะห์หลังการปฏิบัติ (Post-task)** ครูผู้สอนและนักเรียนจะร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้รับ และร่วมกันหาข้อผิดพลาดในภาระงานที่นักเรียนได้ทำ โดย อาจจะเป็นเพื่อนของนักเรียนเป็นผู้สรุปและ ร่วมแก้ไขข้อผิดพลาดในภาระงาน

ตัวอย่างการดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน (Task-Based Learning)

1. **ขั้นเตรียมการ (Pre-task)** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องโทษของยาเสพติด โดยใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ และตั้งคำถามเพื่อพัฒนาการคิดเชิงวิเคราะห์

1.1 ครูนำเสนอโทษของยาเสพติด โดยใช้สื่อจากอินเทอร์เน็ต วิดีโอ สื่อ Power point หนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือต่าง ๆ เป็นต้น

1.2 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป การที่บุคคลติดยาเสพติดนอกจากจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของตนเองแล้วยังมีผลกระทบต่อบุคคลรอบข้างและสังคม

2. **ขั้นปฏิบัติ (Task cycle)** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสวางแผนร่วมกัน เพื่อนำเสนอผลการปฏิบัติ

2.1 ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มตามความเหมาะสม ตั้งชื่อกลุ่ม โดยเลือกประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่มและเลขานุการกลุ่ม

2.2 แต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ในหัวข้อเรื่องการปฏิบัติตนเพื่อความปลอดภัยในการใช้ยาและการหลีกเลี่ยงยาเสพติด โดยออกแบบเป็นแผนผังความคิด (Mind mapping)

2.3 แต่ละกลุ่มนำเสนอหน้าชั้นเรียน

3. **ขั้นวิเคราะห์หลังการปฏิบัติ (Post-task)** โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนโดยจัดกิจกรรมตามที่มอบหมาย

3.1 ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจสอบผลงานและสรุป เพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อความปลอดภัยในการใช้ยาและการหลีกเลี่ยงยาเสพติด

3.2 ครูให้นักเรียนนำผลงานมาจัดทำป้ายนิเทศหน้าห้อง

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาระงานเป็นฐาน หรือ (Task Base Learning ; TBL) มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะของนักเรียน ทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งผลงานหรือภาระงานจากตัวอย่างกิจกรรมนี้คือแผนผังความคิด ผลที่ได้จากผลงานชิ้นนี้ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดความตระหนักเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเพื่อความปลอดภัยในการใช้ยาและการหลีกเลี่ยงยาเสพติดไปพร้อมกัน

รูปแบบที่ 3 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning)

การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และบทบาทในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยกิจกรรมเป็นที่ตั้งเพื่อที่จะฝึกหรือพัฒนานักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด

หลักการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน มีดังนี้

1. ให้ความสนใจที่ตัวนักเรียน
2. เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติที่น่าสนใจ
3. ครูผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก
4. ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการเรียน
5. ไม่มีการสอบ แต่ประเมินผลจากพฤติกรรม ความเข้าใจ ผลงาน
6. เพื่อนในชั้นเรียนช่วยส่งเสริมการเรียน
7. มีการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาความคิด และเสริมสร้างความมั่นใจในตนเอง

ประเภทของการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐานมีหลากหลายกิจกรรม การนำมาใช้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนั้น ๆ ว่ามุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้หรือพัฒนาในเรื่องใด โดยทั่วไป สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภทหลัก ๆ คือ

1. กิจกรรมเชิงสำรวจ (Exploratory) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรวบรวม สังเกต ความรู้ ความคิดรวบยอด และทักษะ
2. กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ (Constructive) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรวบรวม สังเกต ประสิทธิภาพ โดยผ่านการปฏิบัติ หรือการทำงานที่ริเริ่มสร้างสรรค์
3. กิจกรรมเชิงการแสดงออก (Expressional) ได้แก่กิจกรรมที่เกี่ยวกับ การนำเสนอ การเสนอผลงาน

กิจกรรมการเรียนรู้ที่นิยมใช้ ได้แก่

- การอภิปรายในชั้นเรียน (class discussion) ที่กระทำได้ในห้องเรียนปกติ และการอภิปรายออนไลน์
- การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)
- กิจกรรม “คิด-จับคู่-แลกเปลี่ยน” (think-pair-share)
- เซลล์การเรียนรู้ (Learning Cell)
- การฝึกเขียนข้อความสั้น ๆ (One-minute Paper)
- การโต้เถียง (Debate)
- บทบาทสมมุติ (Role Play)

- การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ (Situational Learning)
- การเรียนแบบกลุ่มร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative learning group)
- ปฏิกริยาจากการชมวิดีโอ (Reaction to a video)
- เกมสีในชั้นเรียน (Game)
- แกลเลอรี วอล์ค (Gallery Walk)
- การเรียนรู้โดยการสอน (Learning by Teaching)
- ฯลฯ

จากกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning) ที่นิยมใช้นั้น โรงเรียนสามารถเลือกนำมาจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายเพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจและสนุกกับการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้แบบใช้กิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning)

กิจกรรมการเรียนรู้ที่นำมาใช้ คือ เกมบิงโก “เท่าทันยาเสพติด”

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้ กระตุ้นและย้ำเตือนให้เด็กและเยาวชนได้รับรู้โทษภัยยาเสพติดทั้ง สารเสพติดที่ถูกกฎหมายอย่างบุหรี่ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย เช่น ยาบ้า ไอซ์ กัญชา เป็นต้น โดยสอดแทรกผ่านเกมบิงโก “เท่าทันยาเสพติด”

การดำเนินการจัดการเรียนรู้

1. ครูทำหน้าที่เป็นผู้ถามคำถาม และดำเนินการเล่น โดยจะถามคำถามจนจบเกมและตรวจสอบผู้ที่ชนะ (บิงโก)
2. แจกแผ่นภาพให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น (ขนาด 5x5 ช่อง) โดยไม่ให้ซ้ำกัน (แผ่นเกมบิงโก “เท่าทัน ยาเสพติด” 1 ชุด มี 10 แบบ)
3. นักเรียนฟังคำถามที่ครูถาม หากคิดว่าคำตอบตรงกับภาพไหนในแผ่นเกมบิงโกที่ถืออยู่ให้ใส่เครื่องหมายกากบาท (X) เครื่องหมายถูก (✓) หรือวงกลมก็ได้
4. การจบเกม นักเรียนจะชนะเกมบิงโกนี้ก็ต่อเมื่อในแผ่นเกมบิงโกมีคำตอบที่ครูได้ถาม และนักเรียนใส่เครื่องหมายได้ครบในแนวนอนหรือแนวตั้งหรือแนวเฉียงได้ครบช่องในแนวใดแนวหนึ่ง โดยช่องตรงกลางจะเป็นตัวฟรีและต้องเป็นคำตอบที่ถูกต้อง เช่น ตัวอย่างของแผ่นเกมนี้ได้ตอบคำถาม ถูกต้องและทำเครื่องหมายทั้งแนวตั้ง หรือแนวนอน หรือแนวทแยง ถือว่าเป็นผู้ชนะ (ดังภาพ)

ตัวจริง	เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์	รถขับ	อาการปวดศีรษะ	ยาเสพติด
สมองถูกทำลาย	สบู่สี	ยาสูบ	มีความน่าเชื่อถือ	สะกด, ตกจากที่สูง
สมศุขร่างกาย	ยาที่ใช้แบบฉีด	RISES	สุขภาพแข็งแรง	ตามตามใบสั่งแพทย์
ยาเสพติดที่มีสารไอซ์มากที่สุด	ชุดโลก	ชุดกีฬา	ปัญหาทางสภาพ	โรงพยาบาล
มีปัญหา	ปอด	ไม่	ใจความผิด	ปัญหาแอลกอฮอล์

5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปโทษภัยของยาเสพติด

รูปแบบที่ 4 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาการจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้ เพราะการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการเรียนรู้จากกระบวนการทำงานกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันและมีความสำคัญต่อนักเรียน

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นจัดการเรียนรู้ที่เน้นในสิ่งที่เด็กอยากเรียนรู้ โดยสิ่งที่อยากเรียนรู้ดังกล่าวจะต้องเริ่มมาจากปัญหาที่เด็กสนใจหรือพบในชีวิตประจำวันที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับบทเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบให้นักเรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ คิววิจารณ์ญาณ การสืบค้น และรวบรวมข้อมูลกระบวนการกลุ่มการบันทึกและการอภิปราย

ลักษณะของปัญหาในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน อาจมีลักษณะดังนี้

- เกิดขึ้นในชีวิตจริงและเกิดจากประสบการณ์ของนักเรียน หรือนักเรียนอาจมีโอกาสดำเนินชีวิตกับปัญหานั้น
- เป็นปัญหาที่พบบ่อยมีความสำคัญ มีข้อมูลเพียงพอสำหรับการค้นคว้า
- เป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบชัดเจน ตายตัวหรือแน่นอนและเป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนคลุมเครือหรือนักเรียนเกิดความสงสัย
- เป็นปัญหาที่มีประเด็นขัดแย้ง ข้อถกเถียงในสังคมยังไม่มีข้อยุติ
- เป็นปัญหาที่อยู่ในความสนใจ เป็นสิ่งที่อยากรู้แต่ไม่รู้
- ปัญหาที่สร้างความเดือดร้อน เสียหาย เกิดโทษภัย และเป็นสิ่งไม่ดี หากมีการนำข้อมูลมาใช้โดยลำพังคนเดียวอาจทำให้ตอบปัญหาผิดพลาด
- ปัญหาที่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นว่าจริง ถูกต้อง แต่นักเรียนไม่เชื่อว่าจริง ยังไม่สอดคล้องกับความคิดของนักเรียน
- ปัญหาที่อาจมีคำตอบ หรือแนวทางการแสวงหาคำตอบได้หลายทางครอบคลุมการเรียนรู้ที่กว้างขวางหลากหลายเนื้อหา
- เป็นปัญหาที่มีความยากง่ายเหมาะสมกับพื้นฐานของนักเรียน
- เป็นปัญหาที่ไม่สามารถหาคำตอบของปัญหาได้ทันที ต้องมีการสำรวจ ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลหรือทดลองดูก่อน จึงจะได้คำตอบ ไม่สามารถคาดเดา หรือทำนายได้ง่าย ๆ ว่าต้องใช้ความรู้อะไร ยุทธวิธีในการสืบเสาะหาความรู้เป็นอย่างไร หรือคำตอบ หรือผลของความรู้เป็นอย่างไร
- เป็นปัญหาที่ส่งเสริมความรู้ด้านเนื้อหา ทักษะ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา

ขั้นตอนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน มีดังนี้

- 1) ทดสอบความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่จะสอนก่อนเรียน เพื่อจะได้ทราบความรู้พื้นฐานของนักเรียน เป็นรายบุคคลในเรื่องดังกล่าว และเป็นแนวทางในการออกแบบหรือปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนด้วย
- 2) ให้ความรู้เบื้องต้นก่อนเริ่มกิจกรรมการเรียนรู้ ความรู้พื้นฐานจะนำไปสู่การเรียนรู้ของเด็ก ในกิจกรรมที่ต้องลงมือปฏิบัติ ดังนั้นครูจึงต้องอธิบายเนื้อหาคร่าว ๆ เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจเบื้องต้น
- 3) เปิดโอกาสให้เด็กเสนอสิ่งที่อยากเรียนรู้ โดย让孩子เขียนถึงสิ่งที่ตนเองอยากเรียนรู้ และสิ่งที่ตนเองเรียนรู้มาแล้ว สิ่งที่เด็กอยากเรียนรู้อาจเป็นปัญหาในชีวิตประจำวัน หรือปัญหาของชุมชน หรือแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกกำหนดขึ้นในชั้นเรียนที่เด็กช่วยกันคิดและอยากลงมือปฏิบัติ
- 4) แบ่งกลุ่มเด็กในการทำกิจกรรม เพื่อให้เด็กรู้จักวางแผนคือ ให้เด็กรู้จักกำหนดกิจกรรม การเรียนรู้ของตนเอง โดยการทำปฏิทินการเรียนรู้ตามความต้องการในการเรียนของตน วิธีการดังกล่าวเพื่อให้ เด็กรู้หน้าที่ของตนเองและในขณะเดียวกันสามารถแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่ตนเองและเพื่อนในกลุ่มได้
- 5) สร้างกติกาในการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน เพื่อให้เด็กรู้จักเคารพในเงื่อนไขและกติกาที่กำหนดขึ้น โดยทุกคนในชั้นเรียนจะต้องยอมรับและปฏิบัติตาม
- 6) ให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ครูเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติ ในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยครูจะคอยเป็นผู้แนะนำ ตอบคำถามและสังเกตเด็กขณะทำกิจกรรม
- 7) ครูให้เด็กสรุปสิ่งที่เรียนรู้จากการทำกิจกรรมและให้เด็กได้นำเสนอผลงานของตน โดยครูเป็นผู้คอย สนับสนุนให้เกิดการนำเสนอที่หลากหลายรูปแบบและเป็นไปอย่างสร้างสรรค์ ไม่จำกัดแนวคิดในการนำเสนอ
- 8) ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของเด็ก จากผลงาน และพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกขณะร่วมกิจกรรม โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้อง กับเนื้อหาที่จะสอนเป็นหลัก

ตัวอย่างการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)

เรื่อง “วัยรุ่นกับยาเสพติด : ป้องกันและแก้ไข เริ่มต้นอย่างไร..?”

จุดประสงค์ เมื่อผู้เรียนเรียนจบแล้ว ผู้เรียนสามารถ

1. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของวัยรุ่น
2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด
3. วิเคราะห์สาเหตุของการมั่วสุมยาเสพติดของวัยรุ่น
4. เสนอแนวทางการป้องกันและแก้ไข

การดำเนินการ จัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)

1. แบ่งกลุ่ม ผู้เรียน กลุ่มละ 4-5 คน
2. ผู้สอนบรรยายอย่างมีส่วนร่วม (Interactive Lecture) และกำหนดสถานการณ์ หรือปัญหา เรื่อง “วัยรุ่นกับยาเสพติด : ป้องกันและแก้ไข เริ่มต้นอย่างไร..?”
3. ผู้เรียน ฟังคำบรรยายและจดบันทึก หรือสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม
4. แต่ละกลุ่มอภิปรายเพื่อทำความเข้าใจกับปัญหาและสถานการณ์ที่ผู้สอนกำหนดให้
5. แบ่งหน้าที่ และสืบเสาะหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ
6. กลับเข้ากลุ่ม และอภิปรายหาข้อสรุปและนำเสนอต่อชั้นเรียน
7. ส่งผลงาน

3. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการป้องกันการและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วย วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสตอรีไลน์ (Story line method)

วิธีสอนแบบสตอรีไลน์ เป็นวิธีที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับชีวิตจริง ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ไตร่ตรอง รวมทั้งกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีการผูกเรื่องแต่ละตอนให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเรียงลำดับเหตุการณ์ หรือที่เรียกว่า กำหนดเส้นทางเดินเรื่องโดยใช้คำถามหลักเป็นตัวนำ สู่การให้นักเรียนทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย เพื่อสร้างความรู้ด้วยตนเองเป็นการเรียนตามสภาพจริง ที่มีการบูรณาการระหว่างวิชา เพื่อเป้าหมายพัฒนาศักยภาพของนักเรียนทั้งตัว

องค์ประกอบที่สำคัญของ Story Line

การสร้างเรื่องใน Story Line เป็นการดำเนินเรื่องที่ต่อเนื่อง ประดุกเส้นเชือก โดยมี คำถามหลักเป็นตัวดำเนินการ องค์ประกอบที่สำคัญในการสอนแบบ Story Line คือ

1. ตัวละคร หมายถึง บุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่ผูกขึ้นมา
2. ฉาก หมายถึง การระบุลักษณะของสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏตามหัวเรื่อง
3. การดำเนินชีวิต หมายถึง การดำเนินชีวิตของตัวละครว่า ใครทำอะไรบ้าง

4. เหตุการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้น หมายถึงเหตุการณ์ที่ดำเนินชีวิตของละคร เช่น เหตุการณ์อะไรที่เป็นปกติ เหตุการณ์อะไรที่ต้องแก้ไข เหตุการณ์อะไรที่ต้องดีใจ หรือแสดงความยินดี

ขั้นตอนการสอนแบบ Story line

1. วิเคราะห์หลักสูตร โดยรวมของทุกสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดหัวข้อที่จะนำมาบูรณาการ
2. กำหนดเส้นทางเดินเรื่อง โดยเรียงลำดับหัวข้อแบ่งออกเป็นตอน ๆ ซึ่งต้องคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญทั้ง 4 ประการ ได้แก่ ฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิต และเหตุการณ์สำคัญ ในส่วนรายละเอียดนั้นเป็นหน้าที่ของนักเรียนในการเติมเต็มเรื่องราวต่าง ๆ

3. กำหนดคำถามหลักเพื่อใช้ในการเปิดประเด็นนำเข้าสู่กิจกรรม และเชื่อมโยงเรื่องราวและกิจกรรมในแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน วางรูปแบบกิจกรรมย่อย ๆ โดยเน้นการจัดกิจกรรมที่จะกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมคิดปฏิบัติ เพื่อหาคำตอบสำหรับคำถามหลักนั้น ๆ กิจกรรมควรมีความหลากหลายและน่าสนใจเหมาะสมกับวัยและความสามารถของนักเรียน และควรเป็นกิจกรรมที่นักเรียนจะมีส่วนร่วมมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. จัดเตรียมสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับลักษณะของกิจกรรมและลักษณะการจัดชั้นเรียน
5. กำหนดแนวทางการประเมินผล ควรเน้นการประเมินตามสภาพจริงให้มากที่สุด

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิธี Story line มีดังต่อไปนี้

1. กำหนดหัวข้อเรื่องที่จะเรียน เรียกว่า เส้นทางเดินเรื่อง (Story line) ให้เหมาะสม หัวข้อเรื่องจะเป็นความคิดรวบยอดหรือหัวข้อย่อยที่นักเรียนจะต้องเรียน โดยผูกเป็นโครงเรื่อง ซึ่งมาจากองค์ประกอบ 4 ส่วน คือ ฉาก ตัวละคร การดำเนินชีวิตของตัวละคร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โครงเรื่องจะเป็นโครงสร้างของเนื้อหาสาระที่จะเรียน

2. การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้มีคำถามหลักหรือคำถามสำคัญ (Key Questions) คำถามหลักเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาก จะทำหน้าที่ดำเนินเรื่องที่จะเชื่อมโยงแต่ละตอนให้ต่อเนื่องกัน คำถามหลักจะเชื่อมโยงเนื้อหาและกิจกรรมเข้าด้วยกัน

3. กิจกรรมของนักเรียน นักเรียนจะทำกิจกรรมเพื่อตอบคำถาม โดยทำเป็นรายบุคคลหรือร่วมกัน ทำกิจกรรมอาจจับคู่กันทำกิจกรรม หรือจัดเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน หรือร่วมกันทำทั้งห้อง โดยกำหนดสื่อหรืออุปกรณ์ที่จะใช้ในการทำกิจกรรม

4. การประเมินการเรียนรู้ จะประเมินจากคำถามหลักและกิจกรรมเป็นการประเมินในสภาพจริง (Authentic Assessment) ที่สะท้อนให้เห็นผลจากการเรียนรู้ว่านักเรียนได้ทำอะไรในด้านการใช้ภาษาในการทำงานร่วมกับเพื่อน ด้านการแก้ปัญหา และด้านความรู้ เป็นการประเมินด้านคุณภาพและผลการเรียนของนักเรียน

5. กำหนดเวลาเรียนแต่ละตอน การสอน Story line ไม่จำเป็นต้องสอนโดยใช้เวลาต่อเนื่องกันเป็นเวลาทั้งวัน แต่ผู้สอนอาจแบ่งเวลาการสอนแต่ละตอนโดยกำหนดเวลาสอนแต่ละตอนตามที่กำหนดหัวข้อเรื่อง และกิจกรรมการเรียนบางตอนใช้เวลา 1 ชั่วโมง บางตอนอาจใช้เวลา 2-3 ชั่วโมง ต่อเนื่องกันแล้วแต่กิจกรรมการเรียน

การวัดและประเมินผลในกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Story Line

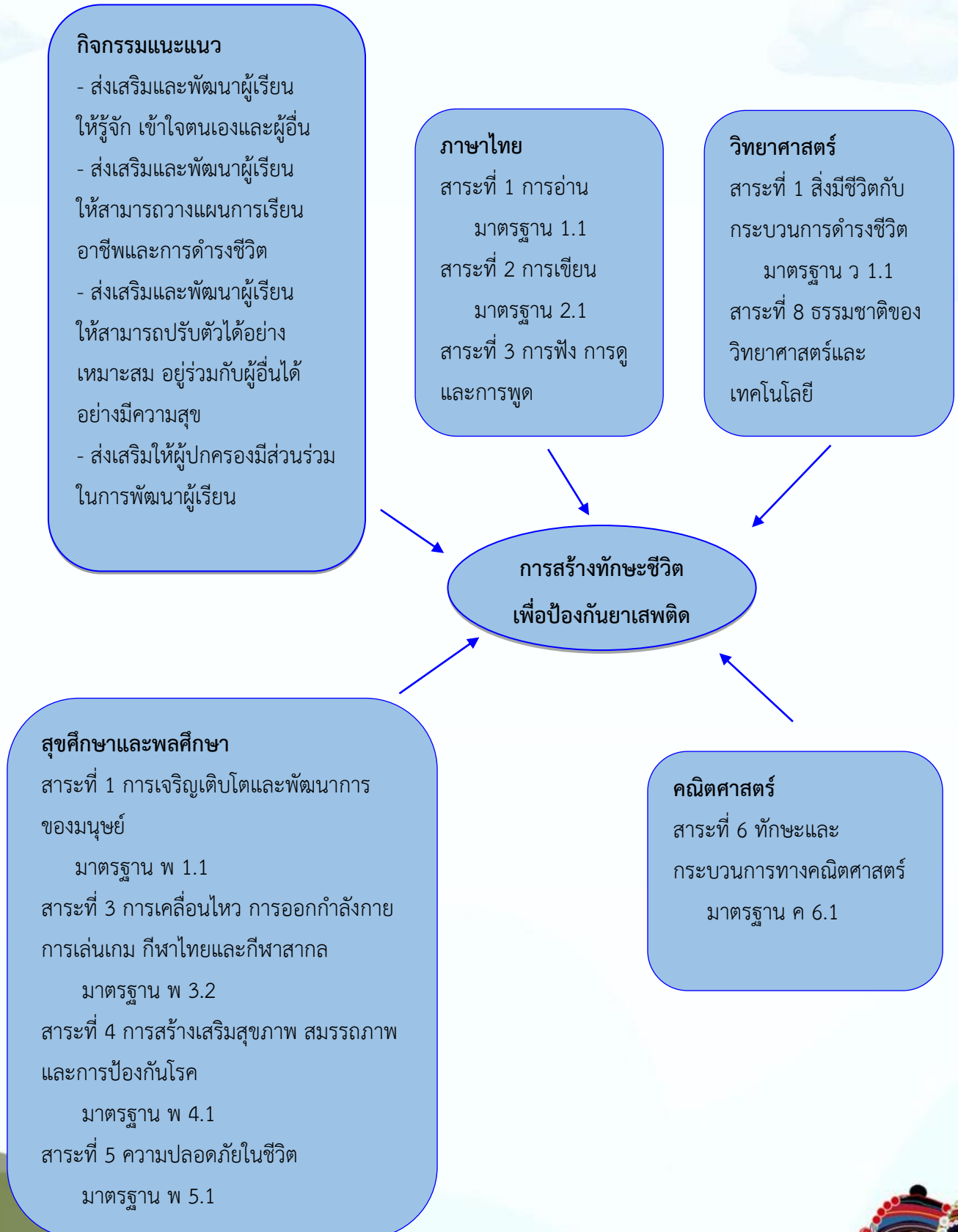
เป็นการประเมินจากการสังเกตหรือ ประเมินจากผลงาน หรือชิ้นงานของนักเรียน ผู้สอนต้องเก็บข้อมูลแล้วแปลออกมาเป็นคุณภาพ เช่น การประเมินจากการจัดนิทรรศการและผลงานที่รวบรวมในแฟ้มสะสมผลงาน อาจให้นักเรียนเลือกผลงานที่นักเรียนพอใจพร้อมอธิบายเหตุผลที่เลือกผลงานชิ้นนั้น มาประเมินความก้าวหน้าของพัฒนาการเด็ก โดยมีข้อคิดในการประเมิน ดังนี้

1. ประเมินผลเป็นระยะ
2. ครูควรประเมินผลการจัดกิจกรรมของนักเรียนในเชิงบวก
3. ให้นักเรียนมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับชิ้นงานที่นักเรียน ชอบ ไม่ชอบ หรือชิ้นงานที่ภูมิใจ
4. ไม่ควรเปรียบเทียบผลงานนักเรียนกับเพื่อน ๆ

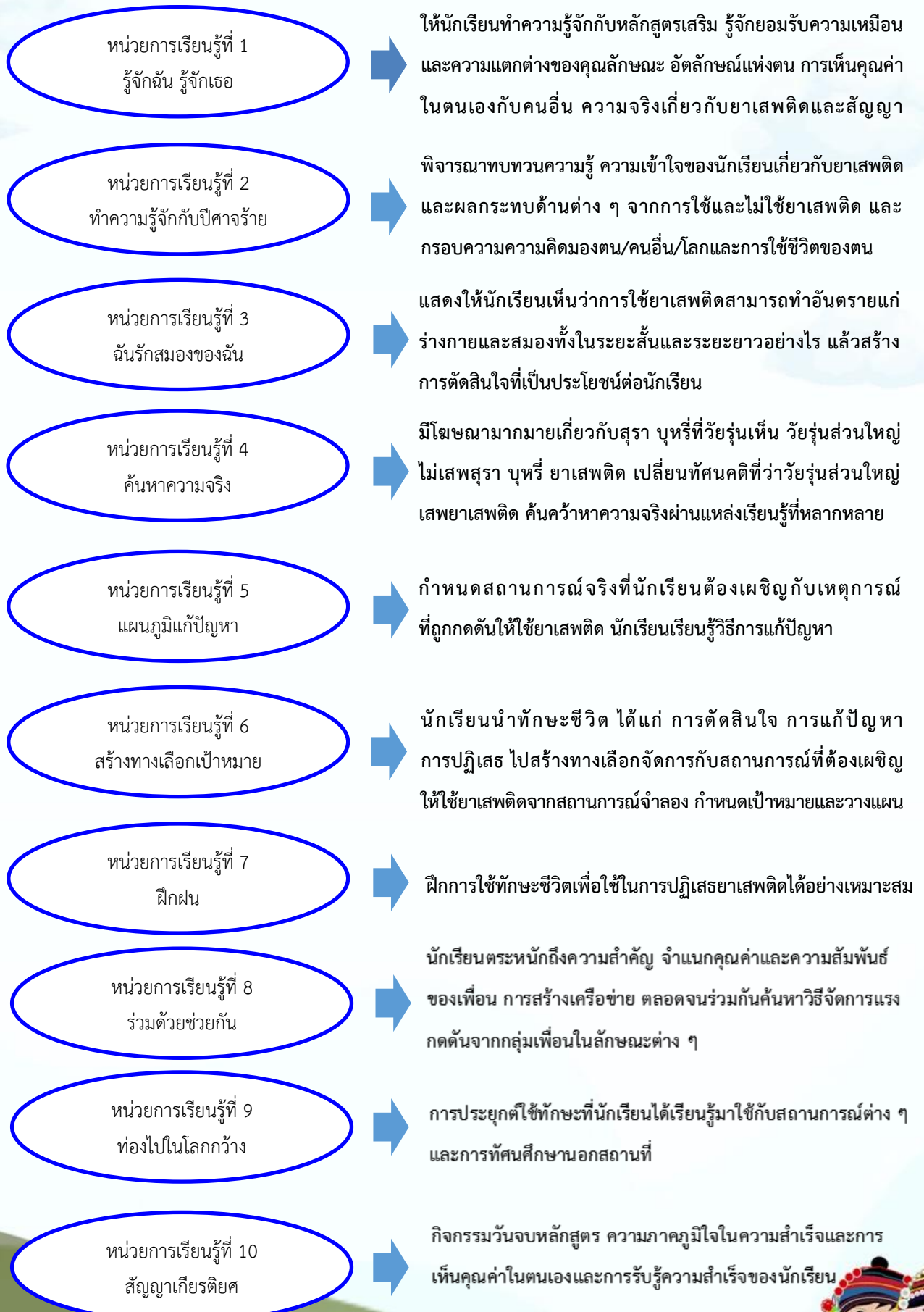

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบบูรณาการโดย STORY LINE METHOD เรื่อง การสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันยาเสพติด

การแสดงความสัมพันธ์ของหน่วยการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ 5 กลุ่มสาระ ชั้น ม.1-ม.3

ตัวอย่างรูปแบบโครงสร้างหลักสูตรแบบบูรณาการโดย STORY LINE METHOD เรื่อง การสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันยาเสพติด

สำหรับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและโครงสร้างหลักสูตรเสริมเรื่อง การสร้างทักษะชีวิต เพื่อป้องกันยาเสพติด เป็นโครงสร้างหลักสูตรแบบบูรณาการ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย สุขศึกษาและพลศึกษา โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะใช้เทคนิค STORY LINE METHOD แบ่งออกเป็น 10 หน่วยการเรียนรู้ ระยะเวลา 20 ชั่วโมง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อต่อยอดเนื้อหาเกี่ยวกับอันตรายจากการใช้บุหรี่ สุรา และยาเสพติด ที่ผิดกฎหมาย และทักษะชีวิตที่นักเรียนจะนำมาใช้ในการป้องกันยาเสพติด โดยเน้นการคิดและแสดงออก วิธีการเรียนรู้ทักษะได้ดีที่สุด และผู้สอนต้องสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะที่สำคัญนี้ ดังนั้นเพื่อให้เห็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างรายละเอียด จึงได้นำเสนอตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดย STORY LINE METHOD จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ทำความรู้จักกับปีศาจร้าย และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ฉันทน์รักสมองของฉัน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

4. แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต โรงเรียนสามารถดำเนินการในวิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วย การบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดรายวิชาเพิ่มเติม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดทำโครงการ การจัดฐานการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน ดังนี้

4.1 การสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในรายวิชาพื้นฐาน

โรงเรียนสามารถจัดสอนสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตได้อย่างหลากหลายที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ในรายวิชาพื้นฐาน โดยเฉพาะรายวิชาพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ซึ่งมีมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่นักเรียนจะได้เรียนรู้เรื่องการป้องกันตนเองจากพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ทั้งความเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ ความรุนแรง อันตรายจากการใช้ยาและยาเสพติด รวมถึงแนวทางในการสร้างเสริมความปลอดภัยในชีวิต รวมทั้งสถานศึกษาสามารถบูรณาการเนื้อหา (สาระการเรียนรู้) และกิจกรรมการเรียนการสอนได้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการ เพื่อพัฒนานักเรียนไปสู่การป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยา ยาเสพติด และความรุนแรงได้

4.2 สร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในรายวิชาเพิ่มเติม

สถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดในโรงเรียนปัจจุบัน จะพบได้ในรูปแบบที่หลากหลาย ซับซ้อนและแปรเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยปัจจัยเสี่ยงและพื้นที่เสี่ยงต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดของนักเรียน หากโรงเรียนใดประสบกับปัญหาดังกล่าว สามารถจัดเวลาเรียนสำหรับการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต ในรายวิชาที่โรงเรียนจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น

4.3 การจัดกิจกรรมสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยมีเวลาทำกิจกรรมรวม 120 ชั่วโมงต่อปี ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ดังนี้

1) **กิจกรรมแนะแนว** เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้รู้จักและค้นพบตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งในด้านการเรียน สังคมและอาชีพ มีทักษะชีวิต สามารถปรับตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจนักเรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมหลักที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนและผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนานักเรียนเพื่อสร้างเสริมให้นักเรียนนักเรียนมีสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้เป็นอย่างดี

2) **กิจกรรมนักเรียน** เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด และความสนใจ โดยเน้นการสร้างความตระหนัก ในด้านคุณธรรมจริยธรรม ความมีระเบียบวินัย การไม่เห็นแก่ตัว ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน ความเอื้ออาทรและสมานฉันท์

กิจกรรมนักเรียนเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่สามารถใช้ในการเติมเต็ม ความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของนักเรียนเกี่ยวกับการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ในการจัดกิจกรรมตามความถนัด และความสนใจของนักเรียน หรือชุมนุม/ชมรม มีหลักการสำคัญ คือ

- จัดตามความถนัดและความสนใจของนักเรียนโดยมีครูเป็นที่ปรึกษา
- จัดให้นักเรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหา
- ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียน
- จัดให้เหมาะกับวัย และวุฒิภาวะของนักเรียน รวมทั้งบริบทของโรงเรียนและท้องถิ่น

โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมตามความถนัด และความสนใจของนักเรียน หรือชุมนุม/ชมรม เพื่อให้นักเรียนรู้จักการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มีทักษะชีวิตและสร้างเจตคติที่ดีต่อการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน

โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดตามความสนใจ โดยโรงเรียนเสนอกิจกรรมให้นักเรียนเลือก หรือนักเรียนมีความสนใจตรงกันรวมกลุ่มกันเสนอกิจกรรมการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดต่อโรงเรียน โดยจัดตั้งเป็นชุมนุม หรือชมรม แล้วแต่ตกลงกันในกลุ่ม เช่น

- **กิจกรรมศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE** เป็นกิจกรรมหนึ่งของชมรม TO BE NUMBER ONE ที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เน้นการช่วยเหลือดูแลสมาชิกและพัฒนาสมาชิกให้มีคุณภาพและมีความสุข การดำเนินงานภายใต้แนวคิด “ปรับทุกข์ สร้างสุข แก้ปัญหา พัฒนา EQ” ทั้งจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม อาศัยกระบวนการกลุ่มให้เกิดความสนุก พร้อมกับการพัฒนาทักษะต่าง ๆ อาทิ การควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (ดี) มีความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา แสดงออกได้อย่างเหมาะสม และมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (เก่ง) มีความภาคภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิต มีความสงบสุขทางใจ และสามารถดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข (สุข) รวมทั้งจัดบริการเพื่อให้โอกาสสำหรับการแสดงออกถึงพลังสร้างสรรค์ที่มีอยู่ของวัยรุ่นในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิต และป้องกันแก้ไขปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่นเชิงรุกในพื้นที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาวัยรุ่นได้ง่าย

- **กิจกรรมลูกเสือต้านภัยยาเสพติด** เป็นการให้ความรู้และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับยาเสพติด การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขในการต้านภัยยาเสพติด การเรียนรู้เรื่องยาเสพติด การสร้างอุดมการณ์ต้านภัยยาเสพติด ทักษะชีวิตการป้องกันยาเสพติด การป้องกันภัยยาเสพติด การดูแลเยียวยาช่วยเหลือผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การชุมนุมรอบกองไฟ การจัดทำโครงการ/ ครงงาน และภารกิจลูกเสือต้านภัยยาเสพติด เพื่อให้ลูกเสือมีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติดและมีทักษะในการป้องกันตนเองให้ห่างไกลจากยาเสพติด

3) **กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์** เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อช่วยขัดเกลาจิตใจของนักเรียนให้มีความเมตตา กรุณา มีความเสียสละ และมีจิตสาธารณะ เพื่อช่วยสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เช่น กิจกรรมค่ายอาสา กิจกรรมรณรงค์การป้องกันยาเสพติดในชุมชน

4) **กิจกรรมนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC : Youth Counselor)** การพัฒนาเยาวชนที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ให้ทำหน้าที่นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา หรือ YC (Youth Counselor) ภายใต้การสอนแนะ (Coach) ของครูแนะแนว ดูแลช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษาแก่เพื่อนเยาวชนด้วยกันเบื้องต้น ที่ในกรณีปัญหาไม่ซับซ้อน โดยหวังว่านักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา หรือ YC (Youth Counselor) ที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จะเป็นกำลังสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างยั่งยืน

การพัฒนานักเรียนให้ทำหน้าที่เป็นนักเรียนที่เพื่อนที่ปรึกษา (YC) จึงควรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมอย่างจริงจังจากสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพราะนอกจากจะเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาได้อย่างรวดเร็วและทันเวลาแล้ว ยังเป็นการพัฒนานักเรียนผู้ให้คำปรึกษาให้เติบโตทางความคิด มีเวทีการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ และมีทักษะในการปฏิบัติกรช่วยเหลือสังคมด้วยจิตอาสา YC มีบทบาทในการช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนซึ่งมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน ที่ประสบปัญหามีความวิตกกังวลหรือยุ่งยากลำบากใจ ให้เข้าใจปัญหาได้อย่างชัดเจน เห็นแนวทางในการ

แก้ไขปัญหาของตัวเอง และร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกันและกัน นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา YC จึงต้องเป็นตัวอย่างที่ดีของเพื่อน สามารถช่วยให้เพื่อนเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งยังเป็นการช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนด้วยกันอีกทางหนึ่ง

4.4 การจัดรายวิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเกี่ยวกับสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

การจัดรายวิชาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สามารถนำมาจัดเพื่อเสริมความรู้และทักษะ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่ตนสนใจ ดังนี้

ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 1 การศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ (Research and Knowledge Formation –IS 1) เวลาเรียน 1-1.5 หน่วยกิต ในรายวิชานี้ เป็นการศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยนักเรียนเลือกประเด็นที่สนใจในการเรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เพื่อกำหนดประเด็นปัญหา ตั้งสมมติฐาน ค้นคว้า แสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสร้าง องค์ความรู้ โดยครูผู้สอนต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับวัย และพัฒนาการของนักเรียน ความยากง่ายของชิ้นงานหรือภาระงานที่ปฏิบัติต้องเหมาะสม

ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 2 การสื่อสารและการนำเสนอ (Communication and Presentation –IS 2) เวลาเรียน 1-1.5 หน่วยกิต ในรายวิชานี้ เป็นการเรียนรู้ต่อเนื่องจากรายวิชาแรก โดยการนำสิ่งที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จากรายวิชา IS 1 มาเขียนรายงาน หรือเอกสารทางวิชาการและนำเสนอ เพื่อสื่อสารถ่ายทอด ข้อมูลความรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจ

ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 3 การนำองค์ความรู้ไปใช้บริการสังคม (Social Service Activity: IS 3) เป็นการทำกิจกรรมที่เชื่อมโยงจากการเรียน IS 2 โดยนักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้หรือประสบการณ์การสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดไปประยุกต์ใช้ ในการทำประโยชน์ต่อสังคมในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนจะเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้รับความรู้ เป็นผู้ตระหนักในความสำคัญของกระบวนการศึกษาค้นคว้าของตนเอง เห็นคุณค่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ โดยเห็นว่ามีแหล่งเรียนรู้มีหลากหลาย และครูผู้สอนเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความเห็น ขอความช่วยเหลือเมื่อศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

การวัดและประเมินผลรายวิชาการศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ (Research and Knowledge Formation –IS 1) การสื่อสารและการนำเสนอ (Communication and Presentation –IS 2) ต้องประเมินและตัดสินผลการเรียนโดยให้ระดับผลการเรียนรู้รายวิชาตามเกณฑ์ ที่โรงเรียนกำหนด และกิจกรรมการนำองค์ความรู้ไปใช้บริการสังคม (Social Service Activity –IS 3) ให้วัดและประเมินผลการวางแผนการปฏิบัติกิจกรรม ตามแผนที่กำหนดและการสรุปรายงานผลการปฏิบัติกิจกรรม โดยให้ผลการประเมิน เป็นผ่าน/ไม่ผ่าน ตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด

4.5 การจัดโครงการการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

โครงการการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เป็นเครื่องมือและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ในการสอนกระบวนการทำงานและวางรากฐานทักษะต่าง ๆ ในการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด รวมถึงการปลูกฝังเจตคติที่ดี ที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงตามความต้องการหรือความสนใจของนักเรียนจนครบกระบวนการ เพื่อค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติงาน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา ซึ่งโครงการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อาจจัดทำโดยการรวมกลุ่มนักเรียนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันได้ ในหนึ่งห้องเรียนอาจมีโครงการการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด แตกต่างกันได้ตามความสนใจของนักเรียน โรงเรียนสามารถจัดให้นักเรียนได้ทำโครงการการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษาโดยตรง หรืออาจเป็นโครงการที่บูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้

การเสริมทักษะด้วยโครงการการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับวัย และวุฒิภาวะของนักเรียน ควรจัดตามความจำเป็น ไม่ควรให้มากเกินไป หรือในการดำเนินงานต้องไม่มีค่าใช้จ่ายสูงเกินไป และครูผู้สอนต้องดูแลให้คำปรึกษาตลอดกระบวนการ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ต่อการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของนักเรียน

ตัวอย่างการเสนอโครงการการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
มีหัวข้อสำคัญ ดังนี้

- 1) ชื่อโครงการยาเสพติด
- 2) ผู้จัดทำ / ที่ปรึกษา
- 3) เหตุผล ความสำคัญ
- 4) วัตถุประสงค์
- 5) เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ปฏิบัติงาน งบประมาณ
- 6) วิธีการดำเนินงาน
- 7) แผนการปฏิบัติงาน (ระยะเวลาในการดำเนินงาน)
- 8) ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- 9) เอกสารอ้างอิง

เมื่อดำเนินโครงการการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเสร็จแล้ว
โรงเรียนอาจจัดนิทรรศการ เพื่อให้นักเรียนแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ จากการทำโครงการการสร้างเสริม
สมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง โดยจัดทำโปสเตอร์ประกอบ การนำเสนอ
ต่อหน้ากลุ่มคน รวมทั้งแสดงผลงาน หรือข้อค้นพบจากการทำโครงการการสร้างเสริมสมรรถนะในการ
ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

4.6 การจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

โรงเรียนสามารถพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่มีอยู่จัดเป็นฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการ
การสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เพื่อให้นักเรียนศึกษาหาความรู้
จากประสบการณ์ตรงจากสถานที่จริง เป็นการสร้างประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ให้นักเรียน
ซึ่งแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ภายในโรงเรียนก็จะช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ พร้อมทั้งสำนึกและตระหนัก
เห็นคุณค่าความสำคัญของการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โรงเรียน
สามารถจัดรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติมอาชีพ และกิจกรรมพัฒนานักเรียน โดยจัดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหา
อาชีพสอดคล้องกับฐานการเรียนรู้ที่มีในโรงเรียน หรือใช้ฐานการเรียนรู้เป็นแหล่งเรียนรู้การสร้างเสริม
สมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดตามความสนใจของนักเรียนที่จะเรียนรู้ ด้วยตนเอง
โดยจัดแผนการจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับฐานการเรียนรู้ เตรียมให้นักเรียนได้เรียนรู้ในฐานการเรียนรู้
ที่จัดเตรียมไว้ อาจหมุนเวียนกลุ่มนักเรียนเข้าศึกษาหาความรู้จากฐานการเรียนรู้ ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ
ตามแต่ละฐานการเรียนรู้ ภายใต้การดูแลของครู หรือผู้ที่มีหน้าที่ประจำฐานการเรียนรู้ ที่จะให้คำแนะนำ
อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

4.7 กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริงมีประสบการณ์ตรง คิดวิเคราะห์ ทำงานเป็นทีม และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุขจากกิจกรรมสร้างสรรค์ที่หลากหลายที่ครู หรือโรงเรียนได้จัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง พัฒนา 4H คือ Head (กิจกรรมพัฒนาสมอง) Heart (กิจกรรมพัฒนาจิตใจ) Hand (กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ) และ Health (กิจกรรมพัฒนา สุขภาพ) เพื่อมุ่งเน้นพัฒนานักเรียนซึ่งเป็นอนาคตของชาติให้มีความสมดุลทั้ง ด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาก่อน การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคน สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ โดยใช้ช่วงเวลาการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ที่เลือกให้เหมาะสม หลากหลาย สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนอีกด้วย

ผลการนำแนวทางการจัดการเรียนรู้
เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง
โรงเรียน ต.ช.ด.ศึกษานารีอนุสรณ์ 3, โรงเรียนกมล-เรียม สุโกศล (บ้านผาใต้), โรงเรียนบ้านสุขฤทัย
และโรงเรียนโชติคุณะเกษมบ้านเมืองงาม
ปีการศึกษา 2562

จากการนำแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง ไปทดลองและประยุกต์ใช้กับโรงเรียนในพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียน ต.ช.ด.ศึกษานารีอนุสรณ์ 3, โรงเรียน กมล-เรียม สุโกศล(บ้านผาใต้), โรงเรียนบ้านสุขฤทัย และโรงเรียนโชติคุณะเกษมบ้านเมืองงาม โดยนำไปใช้ ในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องและเหมาะสมกับช่วงวัย เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง อาทิเช่น

ระดับชั้นอนุบาล โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบมอนเตสซอรี (Montessori Method)

ครูเตรียมสื่อที่เป็นบัตรภาพยาเสพติด ครูตั้งคำถามว่านักเรียนรู้จักรูปภาพยาเสพติดหรือไม่ โดยให้นักเรียนหยิบภาพขึ้นมาแล้วบอกชื่อยาเสพติด เป็นต้น

ระดับชั้นป.1-ป.3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบภาระงานเป็นฐาน (Task -Based Learning)

ครูผู้สอนนำเสนอสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยวิธีการที่หลากหลาย เช่น เกม เพลง วิดีโอ เป็นต้น แบ่งกลุ่มนักเรียนทำภาระงานกลุ่ม และเสนอผลงานที่ได้รับมอบหมายโดยมีครูและนักเรียนร่วมกัน วิเคราะห์การนำเสนอผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่มแล้วช่วยกันแก้ไขให้ถูกต้องและให้นักเรียนทำใบงานเดี่ยว

ระดับ ป.4-ป.6 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning)

นำร่างหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูงมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในคาบคุณธรรมจริยธรรมและบูรณาการ ในการจัดการเรียนรู้ทุกสาระวิชาทุกระดับชั้น

ระดับม.1 – ม.3 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบกิจกรรมเป็นฐาน (Activity-Based Learning)

ครูผู้สอนรวมนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ทำกิจกรรมสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูงในคาบคุณธรรมจริยธรรมตามโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียน

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนพื้นที่สูง

1. นักเรียนได้รู้จักยาเสพติดประเภทต่าง ๆ รู้และเข้าใจลักษณะของยาเสพติดแต่ละชนิด ส่งผลให้นักเรียนรู้เท่าทัน ไม่หลงกลหากถูกล่อลวงให้ใช้ยาเสพติด ซึ่งจะช่วยป้องกันให้นักเรียนไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้อีกทางหนึ่ง
2. นักเรียนรู้และเข้าใจถึงโทษ พิษภัย และอันตรายของยาเสพติด ทั้งในส่วนของ การเป็นผู้ค้าและผู้เสพ เป็นการสร้างความตระหนักรู้ถึงพิษภัยของยาเสพติด ส่งผลให้นักเรียนไม่เข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติดได้อีกทางหนึ่ง
3. นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับ สถานการณ์แพร่ระบาด และสาเหตุ ที่ชักนำไปสู่การเสพยาเสพติด เพื่อนำไปปรับใช้ในการป้องกันตนเองเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์นั้นๆ รวมทั้งสามารถให้ความรู้แก่คนรอบข้างได้
4. นักเรียนรู้จักหลีกเลี่ยงให้ห่างไกลจากผู้ติดยาเสพติด หรือผู้จำหน่ายยาเสพติด เพราะบุคคลนั้นอาจชักชวนให้ทดลองเสพโดยบอกว่าสามารถทำให้ลืมความทุกข์ จิตใจสบาย ผ่อนคลาย หรืออาจชักชวนให้ทำผิดกฎหมาย เช่น ให้เข้าร่วมขบวนการผลิตและจำหน่ายยาเสพติด เป็นต้น
5. นักเรียนเกิดกระบวนการคิดสร้างสรรค์ มีความกล้าแสดงออก สามารถแสดงทัศนคติของตนเองเกี่ยวกับโทษของยาเสพติดได้ รวมทั้งสามารถแสดงความคิดเห็นในการรณรงค์เพื่อให้เพื่อนในโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนให้ห่างไกลยาเสพติดได้
6. นักเรียนรู้จักและรับผิดชอบบทบาทหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จลุล่วง ไม่ประชดตนเองหรือผู้อื่น ด้วยการประพฤติในทางที่เสียหาย
7. นักเรียนมีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง มีน้ำหนักส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์
8. นักเรียน มีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสม ประพฤติตนตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนา ที่ตนเองนับถือ และเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาอยู่เสมอ โดยมุ่งหวังให้นักเรียนเกิดคุณธรรม จริยธรรมอันดี ใช้หลักธรรมในการดำเนินชีวิต เพื่อนำพาตนเองห่างไกลยาเสพติด
9. นักเรียนมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เข้าใจและรับรู้ถึงภาวะทางอารมณ์ของตนเองในสถานการณ์ต่างๆ ได้รู้ถึงสาเหตุของความเครียด และหาวิธีผ่อนคลาย ควบคุมและยับยั้งอารมณ์ของตนเอง รวมทั้งหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะก่อให้เกิดภาวะเครียดหรืออารมณ์รุนแรงของตนเองได้
10. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
11. นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลรอบข้าง ทั้งเพื่อนๆ ในโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง รวมถึงคนในชุมชนหรือสังคมของนักเรียน
12. นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักเลือกกิจกรรมที่ตนเองชอบสามารถทำได้ และมีความสุขเพื่อให้ตนเองห่างไกลจากยาเสพติด

แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

การพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นคนดี มีทักษะชีวิต มีสติในการมีชีวิตรอดในสังคมมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เติบโตเป็นพลเมืองดีของชาติ ถือว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญของโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนสามารถจัดได้ในหลายลักษณะและหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การใช้บทบาทสมมุติ (Role Play) กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กระบวนการกลุ่มกรณีศึกษา เป็นต้น และในการจัดกิจกรรมมีเทคนิค/วิธีการที่ช่วยกระตุ้น ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการเสริมสร้างทักษะชีวิต ซึ่งหนึ่งในนั้น คือ เทคนิคการใช้คำถามแบบ R-C-A เพราะเทคนิคคำถามแบบ R-C-A เป็นเทคนิคที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะชีวิต ซึ่งเป็นสมรรถนะที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เทคนิคคำถาม R-C-A เป็นเทคนิคการตั้งคำถามที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้แบบมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยครูผู้สอนตั้งคำถามให้นักเรียนสะท้อน (Reflect) ความรู้สึก และความคิดที่ได้รับจากการปฏิบัติหรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วนำไปเชื่อมโยง (Connect) กับประสบการณ์ที่ผ่านมาหรือความรู้ที่มีอยู่แล้ว ซึ่งจะได้เป็นองค์ความรู้ใหม่ จากนั้นนำมาปรับใช้ (Apply) ในชีวิตประจำวันของตนเอง ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554)

กิจกรรมที่นำเสนอในเอกสารนี้ เป็นแนวทางหนึ่งในการจัดกิจกรรมซึ่งโรงเรียนสามารถนำไปปรับใช้ได้ตามบริบทของโรงเรียน ทั้งในเรื่องของเวลา เนื้อหา หรือกระบวนการในการจัดกิจกรรม

สิ่งสำคัญในการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรม ครูควรเตรียมบันทึกการเรียนรู้ (Learning Log) ให้นักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้บันทึกถึงสิ่งที่เขาได้เรียนรู้เพื่อเพิ่มสมรรถนะให้กับตนเองได้อย่างเหมาะสม และครูควรมีการตรวจงานเพื่อสะท้อนข้อมูลย้อนกลับเป็นการเสริมสร้างกำลังใจและความถูกต้องของข้อมูล เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและผู้อื่น

ตารางสรุปกิจกรรมสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่สูง

ที่	ชื่อกิจกรรม	สมรรถนะ				ระดับชั้นที่เหมาะสม
		วิชาการ	สุขภาพ	ทักษะชีวิต	อาชีพ	
1	ครอบครัวของฉัน	√		√		ปฐมวัย
2	ยานี้อันตรายนะ	√		√		ปฐมวัย
3	ยาเสพติดพิษร้ายทำลายเรา	√	√	√		ปฐมวัย
4	ดอกไม้ที่มีพิษ	√	√	√		ปฐมวัย
5	สุราพาเศร้าใจ	√	√	√		ปฐมวัย
6	รู้จักปีศาจร้าย	√	√	√		ประถมศึกษา 1-3
7	ยาเสพติดใกล้ตัว	√	√	√		ประถมศึกษา 1-3
8	เหล่าน้ำเมาเปลี่ยนนิสัย	√	√	√		ประถมศึกษา 1-3
9	สารระเหยฝิ่นร้ายทำลายประสาท	√	√	√		ประถมศึกษา 1-3
10	ยาบ้า ยาฆ่า ยาขยัน	√	√	√		ประถมศึกษา 1-3
11	ซูเปอร์ฮีโร่ (Super Hero)		√	√		ประถมศึกษา
12	เรียนรู้ หมู่บ้านไขตุน			√		ประถมศึกษา
13	สุราพาทุกข์			√		มัธยมศึกษา
14	บุตรีพิษร้าย ทำลายครอบครัว		√	√		มัธยมศึกษา
15	พิษภัยยาบ้า นำพาวอดวาย		√	√		ประถมศึกษา
16	ดมกาวเป็นพิษอย่าได้คิดลอง		√	√		มัธยมศึกษา
17	นักข่าวมีอาชีพ	√	√	√	√	มัธยมศึกษา
18	รู้ทันข่าวสาร	√	√	√		ประถมศึกษา/มัธยมศึกษา
19	มีจิตคิดช่วยเหลือ			√		มัธยมศึกษา
20	ตัดสินใจเพื่อชีวิต	√	√	√		มัธยมศึกษา
21	ดอกไม้สวยรวยพิษอย่าคิดลอง	√	√	√	√	ประถมศึกษา
22	Anti Drug รักชีวิตอย่าคิดลอง	√	√	√		มัธยมศึกษา
23	Time line สายลับ	√	√	√	√	มัธยมศึกษา
24	บอดีการ์ดชีวิต (Life Bodyguard)	√	√	√		มัธยมศึกษา
25	บัวไม่ให้ช้ำน้ำไม่ให้ขุ่น	√		√		มัธยมศึกษา

ที่	ชื่อกิจกรรม	สมรรถนะ				ระดับชั้นที่เหมาะสม
		วิชาการ	สุขภาพ	ทักษะชีวิต	อาชีพ	
26	พิษร้าย อันตราย ยาบ้า	√	√	√		ประถมศึกษา/มัธยมศึกษา
27	สารระเหยมีพิษอย่าคิดลอง	√	√	√		ประถมศึกษา/มัธยมศึกษา
28	บนปามีอะไร	√	√	√		ประถมศึกษา
29	ทางเดินของชีวิต	√	√	√		มัธยมศึกษา
30	Drug Fighting	√	√	√		มัธยมศึกษา
31	โครงการบูรณาการ 8 กลุ่มสาระ + 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	√	√	√	√	ประถมศึกษา/มัธยมศึกษา
32	อาชีพโดนใจ ห่างไกลยาเสพติด	√	√	√	√	มัธยมศึกษา
33	ดูหนังฟังเพลง	√	√	√		ประถมศึกษา/มัธยมศึกษา
34	ใต้ถุนศาลบันดาลใจ	√	√	√		มัธยมศึกษา
35	เลี้ยงหน้อยถอยนิต	√		√		ประถมศึกษา
36	กลุ่มใจทำไงดี			√		ประถมศึกษา/มัธยมศึกษา
37	รู้ไว้ได้ประโยชน์	√				ประถมศึกษา/มัธยมศึกษา
38	Just Say No	√		√		มัธยมศึกษา
39	ชีวิตปลอดภัย			√		ประถมศึกษา/มัธยมศึกษา
40	รู้ตน รู้งาน สานฝันสู่อชีพ	√	√	√	√	ประถมศึกษา/มัธยมศึกษา

QR Code สำหรับ ดาวน้ไหลด

กิจกรรมสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนพื้นที่สูง

บทที่ 5

กรณีศึกษาและปัจจัยความสำเร็จ

จากสภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่สูงที่มาจากบริบทที่มีความเฉพาะตามพื้นที่ รวมทั้งค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในพื้นที่สูง การใช้ภาษาชนเผ่าของตนเองในการสื่อสาร ชุมชนเป็นแหล่งพักและกระจายยาเสพติด ผู้ปกครองไปทำงานต่างถิ่น ปัญหาการหย่าร้าง การต้องโทษ ในเรือนจำหรือเสียชีวิตจากการเข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด โรงเรียนในพื้นที่สูงได้ดำเนินการ เพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการป้องกันและแก้ไขโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ดังกรณีศึกษาต่อไปนี้

กรณีศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

กรณีศึกษาที่ 1 การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบมอนเตสซอริ

สภาพปัญหา

สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในปัจจุบันพบว่า การนำเข้า และแพร่กระจายส่วนใหญ่ อยู่ในแถบจังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และจังหวัดพะเยา ซึ่งปัญหาที่พบในหมู่บ้านที่มีกลุ่มชนชาติพันธุ์อาศัยอยู่ โดยกลุ่มที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด จะเป็นกลุ่มเยาวชนที่จบจากโรงเรียนในพื้นที่ และไม่ได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น มักเข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งเป็นผู้เสพและผู้ค้าจึงส่งผลกระทบต่อทั้งนักเรียน โดยการชักจูงของกลุ่มเยาวชนดังกล่าว

จากการวิเคราะห์ปัญหาพบว่า นักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนยังขาดการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดอย่าง ยั่งยืน จึงมีความจำเป็นที่โรงเรียนต้องสร้างภูมิคุ้มกันดังกล่าว สร้างเสริมทักษะชีวิตให้กับนักเรียน ตั้งแต่ระดับปฐมวัย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบมอนเตสซอริ

การดำเนินการแก้ไขปัญหา

โรงเรียนได้สำรวจปัญหาและคัดกรองนักเรียน กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ด้านยาเสพติด กำหนดเนื้อหาในการสร้างภูมิคุ้มกัน และดำเนินการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบมอนเตสซอริ สอดแทรกการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียน ได้มีความตระหนักถึงโทษของยาเสพติด ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยที่สามารถซึมซับ และเรียนรู้ได้ง่ายผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อทางอินเทอร์เน็ต หลัคำสอน ทางศาสนา และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นประจำวัน

เมื่อดำเนินการสอนเสร็จสิ้น 1 ภาคเรียน ได้มีการสอบถามพฤติกรรมของนักเรียน ผ่านการสนทนากลุ่ม ของครู ผู้ปกครองนักเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็นพฤติกรรมการรับรู้ถึงโทษ และวิธีการหลีกเลี่ยงยาเสพติด ได้ร่วมกันสรุปผลปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการรับรู้ถึงโทษ พร้อมทั้ง หลีกเลี่ยงจากยาเสพติดดีขึ้น

ผลสำเร็จ

1. นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 และอนุบาลปีที่ 3 ตระหนักถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด และสามารถหลีกเลี่ยงจากยาเสพติด
2. ผู้ปกครองตระหนักถึงความสำคัญของการประพฤติปฏิบัติตนที่จะส่งผลถึงพฤติกรรมเลียนแบบ และปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

ปัจจัยความสำเร็จ

1. ครูต้องมีความต่อเนื่องของการป้องกันยาเสพติดในการจัดการเรียนรู้แบบมอนเตสซอรี และการสร้างภูมิคุ้มกันแก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ
2. โรงเรียนต้องสร้างความร่วมมือกับ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อเกิดการบูรณาการที่ยั่งยืน

กรณีศึกษาที่ 2 กิจกรรม “ประเพณีกินวอ (ขึ้นปีใหม่ชนเผ่าลาหู่) ปลอดยาเสพติด”

สภาพปัญหา

นักเรียนมากกว่าร้อยละ 90 ของโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่บ้านชาติพันธุ์ชนเผ่าลาหู่ (มุเซอ) จะเข้าร่วมประเพณีขึ้นปีใหม่ชนเผ่า (กินวอ) ในช่วงปลายเดือน ธันวาคมจนถึงเดือนมกราคม ของปีถัดไป ใช้ระยะเวลา 15 – 30 วัน ส่งผลให้นักเรียนขาดเรียนบ่อยในช่วง ระยะเวลาดังกล่าว

ประเพณีขึ้นปีใหม่ชนเผ่า (กินวอ) เป็นประเพณีเฉลิมฉลอง มิงงานรื่นเริง สนุกสนาน มีการเสพยาเสพติด ของกลุ่มเยาวชนและประชาชนทั่วไป ทำให้นักเรียนเห็นพฤติกรรมดังกล่าวและมีความเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด

การดำเนินการแก้ไขปัญห

โรงเรียนได้วิเคราะห์สภาพปัญหาและบริบทของโรงเรียนร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น สร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาคการใช้ยาเสพติดในช่วงประเพณีขึ้นปีใหม่ชนเผ่า (กินวอ) มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

การวางแผนงาน (Plan) จัดประชุมผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการระดมความคิดเห็น วางแผนงาน กำหนดกรอบการแก้ไขปัญห

การดำเนินงาน (Do) ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- จัดประชุมสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง และประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และองค์กรเอกชน ประชาสัมพันธ์การจัด “กิจกรรมประเพณีกินวอ (ขึ้นปีใหม่ชนเผ่าลาหู่) ปลอดยาเสพติด”

- แต่งตั้งคณะทำงานสร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
- ดำเนินการ “กิจกรรมประเพณีกินวอ (ขึ้นปีใหม่ชนเผ่าลาหู่) ปลอดภัยเสพติด” กำกับติดตาม (Check) มีการนิเทศติดตาม ประเมิน และรายงานผล ของการดำเนินกิจกรรมการปรับปรุง พัฒนา (Action)
- ปรับปรุง พัฒนา สร้างความต่อเนื่องของ “กิจกรรมประเพณีกินวอ (ขึ้นปีใหม่ชนเผ่าลาหู่) ปลอดภัยเสพติด”
- เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผลของการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จ

ผลสำเร็จ

1. อัตราการขาดเรียนของนักเรียนลดลงในช่วงประเพณีกินวอ (ขึ้นปีใหม่ชนเผ่าลาหู่)
2. นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
3. โรงเรียนเป็นเขตปลอดภัยเสพติด

ปัจจัยผลสำเร็จ

1. ความร่วมมือของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ผู้นำชุมชน ผู้นำหมู่บ้าน และผู้นำศาสนพิธีของชนเผ่า
2. การทำงานเป็นทีมของคณะกรรมการจัดกิจกรรม

กรณีศึกษาที่ 3 ภาคีเครือข่ายเข้มแข็งแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยงยาเสพติดด้วยกระบวนการ PDCA

สภาพปัญหา

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่เปิดทำการสอนระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ตั้งอยู่ในพื้นที่สูงตามแนวชายแดนไทย - เมียนมาร์ ปัญหานักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมขาดเรียนบ่อย อารมณ์รุนแรงก้าวร้าวและออกกลางคัน

การดำเนินการแก้ไขปัญหา

โรงเรียนดำเนินการป้องกัน แก้ไขและปลูกฝังความคิด ทักษะคิด ค่านิยม สร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนโดยใช้กระบวนการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับภาคี 4 ฝ่าย ประกอบด้วย บ้าน วัด โรงเรียน องค์กรในชุมชน เข้าร่วมในการแก้ปัญหา โดยการขับเคลื่อนตามวงจรการควบคุมคุณภาพ PDCA (Deming Cycle) ดังนี้

1. Plan (วางแผนงาน) ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้นำศาสนา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ (ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ศิษย์เก่า ทหาร ตำรวจ) ร่วมวางแผน
2. Do (ดำเนินงาน) ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้
 - สอดส่อง กำกับ ดูแลพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การสุ่มตรวจปัสสาวะ การมั่วสุ่ม
 - จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ส่งเสริมงานอาชีพให้กับนักเรียน กีฬาต้านภัยยาเสพติด

อบรมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน นำนักเรียนไปปฏิบัติกิจกรรมที่วัดหรือโบสถ์ กิจกรรมครู ตำรวจ D.A.R.E
กิจกรรมเดินรณรงค์วันต่อต้านยาเสพติดและวันงดสูบบุหรี่โลก เป็นต้น

- จัดตั้งทีมสารวัตรนักเรียนในการช่วยสอดส่องดูแลพฤติกรรมของนักเรียนในโรงเรียนชุมชน
 - กิจกรรมตำรวจ ทหาร พบนักเรียนหน้าเสาธง 5 นาที ให้ความรู้ในเรื่องของยาเสพติด
 - กิจกรรมสภากาแฟ ภาคีเครือข่าย เพื่อวางแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันและ
แก้ไขปัญหายาเสพติด
 - กิจกรรมการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง
1. Check (ตรวจสอบ) ติดตามผลการดำเนินงาน นิเทศกำกับ ติดตาม โดยการสังเกต สัมภาษณ์
เครื่องมือตรวจสอบผล
 2. Action (การปรับปรุง พัฒนา) นำผลจากการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานมาปรับปรุงแก้ไข
เพื่อพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป

ผลสำเร็จ

1. ผู้ปกครอง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในชุมชนมีความตระหนักเห็นความสำคัญและร่วมมือกัน
เพื่อป้องกันต่อต้านยาเสพติดอย่างเข้มแข็ง
2. นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงยาเสพติด การขาดเรียน และออกกลางคันมีจำนวนลดลง
3. นักเรียนเกิดทักษะอาชีพ มีรายได้ระหว่างเรียนจากกิจกรรมเสริมอาชีพ

ปัจจัยความสำเร็จ

1. ความร่วมมือและการทำงานเป็นทีมระหว่างโรงเรียนและภาคีเครือข่ายในชุมชน

กรณีศึกษาที่ 4 การนำนักเรียนออกจากพื้นที่เสี่ยงด้วยบ้านพักนอน

สภาพปัญหา

โรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านชาติพันธุ์ชนเผ่าลาหู่
(มูเซอ) มีนักเรียนเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติดเนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม
มีความยากจน รวมทั้งมีประเพณีวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเสพยาเสพติด เช่น เทศกาลกินข้าวใหม่ มีการฉลอง
กับผลผลิตที่ได้จากการปลูกข้าวโพดและข้าว ในช่วงเดือนตุลาคม ถึงปลายเดือนพฤศจิกายน ของทุกปี
มีการสังสรรค์ในรูปแบบของการเสพยาเสพติดชนิดต่าง ๆ

การดำเนินการแก้ไขปัญหา

โรงเรียนได้ดำเนินการนำนักเรียนออกจากพื้นที่เสี่ยง หลีกเลียงจากการเสพยาเสพติดในชุมชน โดยการให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการบ้านพักนอนของโรงเรียน และจัดกิจกรรมเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติดดังนี้

1. กิจกรรมวันนี้คุณทำความดีหรือยัง เป็นการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างความรู้ให้กับนักเรียน ในการป้องกันยาเสพติดทุกวัน ในช่วงเวลา 19.00 น. - 20.00 น. ครูเวรประจำวันควบคุมนักเรียน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ลักษณะการดำเนินกิจกรรมใช้เทคนิคการตั้งคำถามมีลักษณะคล้ายกับ กระบวนการ AAR * โดยครูเป็นผู้ตั้งคำถาม 3 คำถาม คือ 1) วันนี้ทำความดีอะไร 2) สิ่งใดที่ทำแล้วไม่ดี 3) เราควรปรับปรุงสิ่งที่ไม่ดีให้ดีขึ้นได้อย่างไร

2. กิจกรรมเข้าวันเสาร์นำนักเรียนศึกษาระยะที่วัดป่าแก้ว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม คือ ครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ ประชุมวางแผน กำหนดแนวปฏิบัติร่วมกัน ดำเนินการรับสมัครนักเรียนที่มีจิตอาสา เป็นนักเรียนแกนนำพาน้องทำกิจกรรมในวัด ร่วมกันพัฒนา ทำความสะอาด ดูแลสภาพแวดล้อมรอบ ๆ วัด จัดกิจกรรมสวดมนต์ ฟังธรรมะ โดยมีพระสงฆ์ และครูเวรประจำกลุ่มช่วยดูแล แต่การดำเนินการ ช่วงแรก ๆ ชุมชน ผู้ปกครอง ยังไม่เห็นความสำคัญ และยังไม่ให้ความร่วมมือส่งนักเรียน เข้าร่วมกิจกรรม หลังจากดำเนินกิจกรรมไปช่วงระยะเวลาหนึ่ง ผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมทำให้นักเรียน มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ผู้ปกครองจึงให้ความสนใจและส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน

ผลที่เกิดขึ้น

1. นักเรียนมีความรับผิดชอบ รู้จักแยกแยะสิ่งดี และไม่ดี มากขึ้น
2. นักเรียนมีจิตสาธารณะในการดูแลสิ่งแวดล้อม และทรัพย์สินสาธารณะมากขึ้น
3. ผู้ปกครองให้ความสนใจและเล็งเห็นความสำคัญของกิจกรรม

ปัจจัยความสำเร็จ

1. ได้รับการสนับสนุนงบประมาณภาครัฐและเอกชน
2. การมีส่วนร่วมในลักษณะของ หลักการ “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน)
3. การบริหารจัดการโครงการที่เหมาะสม มีความยืดหยุ่น
4. นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทุกคนให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการ

* การทบทวนหลังปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR) หมายถึง เทคนิค/วิธีการ/ขั้นตอนหนึ่งในการทำงานที่ใช้ในการทบทวนวิธีการทำงาน ทั้งด้านความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงาน เพื่อปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยคงไว้ซึ่ง

วิธีการที่ได้อยู่แล้ว และแก้ปัญหาที่เคยเกิดขึ้นเพื่อป้องกันการเกิดซ้ำ รวมทั้งมีการบันทึก/ถอดบทเรียนที่ได้รับ
เพื่อใช้เป็นข้อมูล/ความรู้ในการทำงานครั้งต่อ ๆ ไป

กรณีศึกษาที่ 5 ห้องเรียนสีขาว

สภาพปัญหา

โรงเรียนแห่งหนึ่งตั้งอยู่ในชุมชนเมือง เป็นโรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ จัดการศึกษาในระดับปฐมวัย
ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 แต่มีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ของนักเรียน มีการเฝ้าระวังเรื่อง ยาเสพติด
โดยได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายหน่วยงานภายนอกในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในโรงเรียน อาทิ โครงการครูตำรวจ D.A.R.E (Drug Abuse Resistance Education) เป็นโครงการ
การศึกษาเพื่อการต่อต้านยาเสพติดในเด็กนักเรียน โดยมุ่งไปที่ชั้น ป.6 โดยครูตำรวจ D.A.R.E. จะเข้าไป
ทำหน้าที่ครูสอนให้เด็ก ๆ ให้มีความรู้ มีทักษะ ในการตัดสินใจที่จะเอาตัวรอดจากยาเสพติดได้ จากการ
สังเกตและข้อมูลความประพฤติของนักเรียน นักเรียนที่ศึกษาต่อเนื่องในโรงเรียนแห่งนี้ (ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1) จะไม่มีพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่นักเรียนที่สมัคร
เข้าเรียนใหม่ในระดับมัธยมศึกษาซึ่งไม่เคยผ่านการเรียนกับครูตำรวจ D.A.R.E. มาก่อน จะมีปัญหา
ด้านพฤติกรรมการเรียน อารมณ์ สังคม และบางรายเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และชักชวนเพื่อนให้หลงผิดตาม

การดำเนินการแก้ไข

โรงเรียนได้นำกลยุทธ์ “ห้องเรียนสีขาว” ตามแนวทางของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ มาดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว มีองค์ประกอบ ทั้ง 4 ด้าน คือ

1) มีแหล่งเรียนรู้ เช่น บอร์ด จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ จัดหมายข่าว ฯลฯ
ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด โรคเอดส์ การตั้งครมร์ก่อนวัยอันควร อบรมมุข อุบัติภัย และโครงการต่าง ๆ
โดยนำสถานการณ์ ข่าวสารทุกด้านมาเสนอให้เพื่อนนักเรียนรับรู้ตามสถานการณ์ปัจจุบัน

2) ดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดให้มีนักเรียนแกนนำ เพื่อให้คำปรึกษาดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
ตอบสนองปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน และช่วยเหลือด้านการเรียนโดยให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือ
หากไม่สามารถแก้ไขได้ให้รายงานครู อาจารย์ที่ปรึกษาทราบ เพื่อดำเนินการต่อไป

3) เอื้อเฟื้อด้วยคุณธรรม นักเรียนทุกคนจะต้องมีคำสอนตามศาสนาที่ตนเองนับถือ มาเป็นหลัก
ยึดปฏิบัติในห้องเรียน เช่น พรหมวิหาร 4 มีความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา จะทำให้ทุกคนรักกัน
และช่วยเหลือกัน เป็นต้น

4) สร้างสรรค์ด้วยกิจกรรม มีกิจกรรมสร้างสรรค์ที่จะช่วยให้มีความสามัคคี และใช้เวลาว่าง
ให้เกิดประโยชน์ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด หรือสื่อลามกอนาจารเช่น การเล่นเกม การเล่นดนตรี ศิลปะ
และกิจกรรมตามกลุ่มตามทีนักเรียนสนใจ จัดทำเพื่อพัฒนาร่างกายและจิตใจ รวมทั้งกิจกรรมทั้งภายในและ
ภายนอกโรงเรียน

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการห้องเรียนสีขาว โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่

1) ฝ่ายการเรียน มีภาระหน้าที่ในการช่วยเหลือในด้านวิชาการเกี่ยวกับการเรียน การบ้าน ework หรือปัญหาการเรียนในห้องเรียน ต้องรับผิดชอบแก้ไขช่วยเหลือและให้คำแนะนำ คำอธิบาย ชี้แนะแหล่งเรียนรู้และนำเสนอครูที่ปรึกษาให้ความช่วยเหลือ

2) ฝ่ายการงาน มีภาระหน้าที่ในการดูแลความสะอาดเรียบร้อยในห้องเรียน รักษาของมีค่า และทรัพย์สินสมบัติของห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดป้องกันอุบัติเหตุภายในห้องเรียน จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้น่าเรียนและป้องกันไม่ให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้นในห้องเรียน

3) ฝ่ายสารวัตรนักเรียน มีภาระหน้าที่ในการสอดส่องดูแลความเรียบร้อยทั้งในห้องเรียนและมุมอับ เช่น ห้องน้ำ หรือที่บริเวณอาคาร แหล่งมั่วสุ่มสูบบุหรี่ ดูแลเพื่อน หากมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติดหรือพฤติกรรมเสี่ยง รวมทั้งปัญหาส่วนตัวในด้านต่างๆ ให้คณะกรรมการห้องเรียน ร่วมดำเนินการแก้ไข หากพบปัญหาให้ นักเรียนแจ้งครูที่ปรึกษาเพื่อแก้ไขต่อไป

4) ฝ่ายกิจกรรม มีภาระหน้าที่ในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ทั้งในห้องเรียนและกิจกรรม ในโรงเรียนทุกระดับชั้น เช่น การเล่นเกม ดนตรี กีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม และจัดกิจกรรมในกลุ่มสนใจ ของเพื่อน ๆ เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่มั่วสุ่มหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

ทั้งนี้ได้นำกลยุทธ์ “ห้องเรียนสีขาว” มาดำเนินการในแต่ละห้องเรียน โดยปรับชั่วโมง/คาบกิจกรรม ในตอนเช้า มาเป็นชั่วโมง/คาบกิจกรรมห้องเรียนสีขาวก่อนเลิกเรียนทุกวัน โดยครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญเสมือนผู้อำนวยการในการจัดกิจกรรมร่วมกับหัวหน้าห้อง เป็นฝ่ายบริหารจัดการ และแบ่งนักเรียนทั้งหมดในห้องเรียนทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการห้องเรียนสีขาว ออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ 1) ฝ่ายการเรียน 2) ฝ่ายการงาน 3) ฝ่ายสารวัตรนักเรียน และ 4) ฝ่ายกิจกรรม โดยในแต่ละฝ่ายจะคอย ดูแลช่วยเหลือร่วมชั้นเรียนใช้กระบวนการ “เพื่อนช่วยเพื่อน” คอยเตือน แนะนำ ชักจูงเพื่อนให้มีพฤติกรรม ที่พึงประสงค์ หากพบเพื่อนกระทำผิด เตือนแล้วยังไม่ปรับปรุงพฤติกรรม ก็จะรายงานให้ครูประจำชั้น /ครูที่ปรึกษาทราบ เพื่อทำการตักเตือน แนะนำ ในชั่วโมง/คาบกิจกรรมห้องเรียนสีขาว

การดำเนินกิจกรรมห้องเรียนสีขาว ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและหัวหน้าห้อง จะดำเนินการ โดยใช้กระบวนการทบทวนหลังดำเนินกิจกรรม (AAR : After Action Review) ในการพูดคุยซักถาม ทบทวนกิจกรรมที่ได้ดำเนินงานมาตลอดทั้งวัน ผ่านการทำหน้าที่ของคณะกรรมการห้องเรียนสีขาว แต่ละฝ่าย ประเด็นหลักคือ

- 1) พบ/เห็นเพื่อนในชั้นเรียนทำพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือไม่
- 2) หากพบ/เห็นเพื่อนในชั้นเรียนทำพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ได้ตักเตือนเพื่อนหรือช่วยเพื่อนอย่างไร
- 3) เมื่อได้ตักเตือนเพื่อนหรือช่วยเพื่อนแล้ว เพื่อนยอมรับ แล้วปรับปรุงพฤติกรรมหรือไม่ อย่างไร
- 4) ประเด็นอื่น ๆ

และใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC : Professional Learning Community) ในการประชุม ทารือ กระตุ้นให้นักเรียนคิดแก้ปัญหาพฤติกรรมของตนเอง และให้เพื่อนในชั้นเรียน มีส่วนช่วยเหลือด้วย

ผลความสำเร็จ

- 1) นักเรียนที่เข้าเรียนใหม่ไม่มีปัญหาพฤติกรรมด้านการเรียน อารมณ์ สังคม และไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด หรือบางรายมีแต่พฤติกรรมปัญหาลดลง
- 2) นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงบวก สามารถเป็นแกนนำในการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดได้
- 3) ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา มีจิตวิญญาณความเป็นครู รัก เข้าใจ เอื้ออาทรต่อศิษย์
- 4) โรงเรียนมีระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

ปัจจัยความสำเร็จ

- 1) นักเรียนแกนนำแต่ละฝ่าย จะต้องมีความเข้าใจต่ออาสาผ่านกระบวนการเพื่อนช่วยเพื่อน
- 2) ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ต้องให้ความสำคัญ ให้ความสำคัญ ให้ความสำคัญ เปิดโอกาสในการพูดคุย ซักถาม ตักเตือน ให้ข้อเสนอแนะในการทำกิจกรรมห้องเรียนสีขาว และการเสริมแรงทางบวกแก่นักเรียน
- 3) ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญ สนับสนุน เป็นที่ปรึกษาแก่ครู และนิเทศในการจัดกิจกรรมห้องเรียนสีขาวอย่างสม่ำเสมอ
- 4) โรงเรียนต้องมีเครือข่ายความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) ในการช่วยสอดส่อง ดูแล ป้องปรามการทำพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ตลอดจนเฝ้าระวัง อันจะส่งผลทำให้การดำเนินกิจกรรม “ห้องเรียนสีขาว” ประสบผลสำเร็จเป็นรูปธรรม จากห้องเรียนสู่นอกห้องเรียน (โรงเรียน) ห้องเรียนสู่บ้าน บ้านสู่ชุมชน เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นระบบ ต่อเนื่อง และยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **แนวทางการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **คู่มือการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข**.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสศ. ลาดพร้าว.
- กนิษฐา ไทยกกล้า. (2560). **เกมบิงโก “เท่าทันสารเสพติด”**. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สุขภาพ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. [ออนไลน์]. จาก <https://www.rihes.cmu.ac.th>.
- ทิตินา แคมมณี. (2556). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ**.
พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดารกา วรรณวิช. (2549). **ยุทธศาสตร์การสอน**. กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม).
- ดิฐภัทร บวรชัย. (2555). **การพัฒนาหลักสูตรเสริมการสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันยาเสพติดสำหรับนักเรียน
มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร**. ปริญญาโท กศ.ด. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **คู่มือการคัดเลือกโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร
และมีความยากลำบากในการจัดการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2560 – 2562**.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อสร้าง
ภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติด**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2562). **แผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปราม
และบำบัดรักษายาเสพติด ปี 2562**.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2562). **รายงานสถานการณ์ยาเสพติด
เดือนมิถุนายน 2561**.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ.2560 – 2579**. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2561). **แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ
ให้กับนักเรียน**. กรุงเทพฯ.
- ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกระทรวงมหาดไทย. (2560). **เอกสารประกอบการประชุม
มอบนโยบายตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด ปี 2560**.

“การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PROBLEM-BASED LEARNING)” (ออนไลน์). แหล่งที่มา
<https://candmbsri.wordpress.com/2015/04/07/การจัดการเรียนรู้สืบค้นเมื่อ13 ธันวาคม 2561> .

“รูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING เทคนิควิธีสอนที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก”
(ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://www.krusmart.com/active-learning-approach/> สืบค้นเมื่อ
13 ธันวาคม 2561.

การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (PROBLEM-BASED LEARNING). (ออนไลน์). แหล่งที่มา
<https://candmbsri.wordpress.com/2015/04/07/การจัดการเรียนรู้สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2563>.

รูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING เทคนิควิธีสอนที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก .
(ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://www.krusmart.com/active-learning-approach/> สืบค้นเมื่อ 28
สิงหาคม 2563.

ปัญหาเสพติด. (ออนไลน์). แหล่งที่มา <https://media.oncb.go.th/> สืบค้นเมื่อ 5 กันยายน 2563,
แนวข้อสอบทักษะหลักการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้.(ออนไลน์). แหล่งที่มา
<https://nahnattida.wordpress.com/> สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2562.

ภาคผนวก

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ สาระเกี่ยวกับยาเสพติดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้ : สุขศึกษาและพลศึกษา

สาระที่ 5 ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน พ 5.1 ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้ยาเสพติด และความรุนแรง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	พ 5.1 ป1/1 ระบุสิ่งทำให้เกิดอันตรายที่บ้าน โรงเรียนและการป้องกัน	- สิ่งที่ทำให้เกิดอันตราย ภายในบ้านและโรงเรียน - การป้องกันอันตรายภายในบ้าน และโรงเรียน	- อันตรายที่บ้าน โรงเรียนและ การป้องกัน	- ป้องกันอันตรายที่มี โอกาสเกิดขึ้นทั้งที่บ้าน และที่โรงเรียน ตามคำแนะนำ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	พ 5.1 ป2/3 3 ระบุโทษของสารเสพติด สารอันตรายใกล้ตัวและวิธีการ ป้องกัน	- สารเสพติดและสารอันตรายใกล้ตัว - โทษของสารเสพติดและ สารอันตรายใกล้ตัว - วิธีป้องกัน	- สารเสพติดและ อันตรายใกล้ตัว มีโทษต่อร่างกาย	- ระบุโทษของสารเสพติด สารอันตรายใกล้ตัว และวิธีการป้องกัน ตัวเอง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	พ 5.1 ป3/2 แสดงวิธีขอความช่วยเหลือจากบุคคลและแหล่งต่าง ๆ เมื่อเกิดเหตุร้ายหรืออุบัติเหตุ	- การขอความช่วยเหลือจาก บุคคลและแหล่งต่าง ๆ เมื่อเกิด เหตุร้ายหรืออุบัติเหตุ	- เมื่อเกิดเหตุร้ายหรือ อุบัติเหตุสามารถขอ ความช่วยเหลือด้วยวิธี ต่าง ๆ จากบุคคลและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- แสดงวิธีขอความ ช่วยเหลือด้วยวิธีต่าง ๆ ทั้งจากบุคคลและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	พ 5.1 ป4/3 วิเคราะห์ผลเสียของการสูบบุหรี่และการดื่มสุราที่มีต่อสุขภาพและการป้องกัน	- ผลเสียของการสูบบุหรี่ การดื่มสุราและการป้องกัน	- การสูบบุหรี่และการดื่มสุราเป็นผลเสียต่อสุขภาพ	- อธิบายผลเสียของการสูบบุหรี่และการดื่มสุราพร้อมทั้งแนวทางการป้องกัน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	พ 5.1 ป5/1 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติด	- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติด (สุรา บุหรี่ ยาบ้า สารระเหย ฯลฯ) - ครอบครัว สังคม เพื่อน - ค่านิยม ความเชื่อ - ปัญหาสุขภาพ - สื่อ ฯลฯ	- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติด	- วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดได้แก่ครอบครัว สังคม เพื่อน ค่านิยม ความเชื่อ ปัญหาสุขภาพ สื่อ ฯลฯ
	พ 5.1 ป5/2 วิเคราะห์ผลกระทบของการใช้ยาและสารเสพติดที่มีผลต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา	- ผลกระทบของการใช้ยาและสารเสพติดที่มีต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา	- การมีสุขภาพที่ดีควรหลีกเลี่ยงการใช้ยาและการใช้สารเสพติดที่ไม่ถูกต้อง	- วิเคราะห์ผลกระทบของการใช้ยาและสารเสพติดที่มีผลต่อร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา
	พ 5.1 ป5/33 ปฏิบัติตนเพื่อความปลอดภัยจากการใช้ยาและหลีกเลี่ยงสารเสพติด	- การปฏิบัติตนเพื่อความปลอดภัยจากการใช้ยา - การหลีกเลี่ยงสารเสพติด	- การปฏิบัติตนเพื่อความปลอดภัยจากการใช้ยาและสารเสพติด	- ปฏิบัติตนเพื่อความปลอดภัยจากการใช้ยาและการหลีกเลี่ยงสารเสพติด

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	พ 5.1 ป6/3 วิเคราะห์สาเหตุของการติดสารเสพติดและชักชวนให้ผู้อื่น หลีกเลี่ยงสารเสพติด	<ul style="list-style-type: none"> - สาเหตุของการติดสารเสพติด - ทักษะการสื่อสารให้ผู้อื่น หลีกเลี่ยงสารเสพติด 	<ul style="list-style-type: none"> - สารเสพติดเป็นอันตรายต่อชีวิตจึงต้องหลีกเลี่ยงและชักชวนให้ผู้อื่น หลีกเลี่ยงด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์สาเหตุของการติดสารเสพติดและใช้เหตุผลชักชวนให้ผู้อื่นหลีกเลี่ยงสารเสพติด
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	พ 5.1 ม1/2 2 อธิบายลักษณะอาการของผู้ติดสารเสพติดและการป้องกันการติดสารเสพติด	<ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะของผู้ติดสารเสพติด - อาการของผู้ติดสารเสพติด - การป้องกันการติดสารเสพติด 	<ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะและอาการของผู้ติดสารเสพติดรวมทั้งการป้องกันการติดสารเสพติด 	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบายลักษณะและอาการของผู้ติดสารเสพติดและแนวทางการป้องกันการติดสารเสพติด
	พ 5.1 ม1/3 อธิบายความสัมพันธ์ของการใช้สารเสพติดกับการเกิดโรคและอุบัติเหตุ	<ul style="list-style-type: none"> - ความสัมพันธ์ของการใช้สารเสพติดกับการเกิดโรคและอุบัติเหตุ 	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้สารเสพติดเป็นสาเหตุของการเกิดโรคและอุบัติเหตุ 	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบายความสัมพันธ์ของการใช้สารเสพติดกับการเกิดโรคและอุบัติเหตุ
	พ 5.1 ม1/4 แสดงวิธีการชักชวนผู้อื่นให้ลด ละ เลิกสารเสพติด โดยใช้ทักษะต่าง ๆ	<ul style="list-style-type: none"> - ทักษะที่ใช้ในการชักชวนผู้อื่นให้ลด ละ เลิกสารเสพติด - ทักษะการคิดวิเคราะห์ - ทักษะการสื่อสาร - ทักษะการตัดสินใจ - ทักษะการแก้ปัญหา 	<ul style="list-style-type: none"> - ทักษะที่ใช้ในการชักชวนผู้อื่นให้ลด ละ เลิกสารเสพติด 	<ul style="list-style-type: none"> - ชักชวนผู้อื่นให้ลด ละ เลิกสารเสพติดด้วยการใช้ทักษะสื่อสารอย่างหลากหลายเช่นทักษะการตัดสินใจทักษะการแก้ปัญหา

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	พ 5.1 ม2/1 ระบุวิธีการปัจจัยและแหล่งที่ช่วยเหลือฟื้นฟูผู้ติดสารเสพติด	- วิธีการ ปัจจัย และแหล่ง ที่ช่วยเหลือฟื้นฟูผู้ติดสารเสพติด	- วิธีการ ปัจจัย และ แหล่งช่วยเหลือ ฟื้นฟูผู้ติดสารเสพติด	- แนะนำวิธีการปัจจัย และแหล่งฟื้นฟูผู้ติด สารเสพติดกับผู้อื่น
	พ 5.1 ม2/2 อธิบายวิธีการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงและสถานการณ์เสี่ยง	- การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง สถานการณ์เสี่ยง - การมั่วสุม - การทะเลาะวิวาท - การเข้าไปในแหล่งอบายมุข	- วิธีการหลีกเลี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงและ สถานการณ์เสี่ยง	- อธิบายวิธีการหลีกเลี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงและ สถานการณ์เสี่ยง
	พ 5.1 ม2/3 ใช้ทักษะชีวิตในการป้องกันตนเองและหลีกเลี่ยง สถานการณ์คับขันที่อาจนำไปสู่อันตราย	- ทักษะชีวิตในการป้องกันตนเอง ทักษะปฏิเสธ ทักษะการต่อรอง ฯลฯ และหลีกเลี่ยงสถานการณ์ คับขันที่อาจนำไปสู่อันตราย	- การใช้ทักษะชีวิต ป้องกันตนเองและ หลีกเลี่ยง สถานการณ์คับขัน	- นำทักษะชีวิตใช้ ป้องกันตนเองและ หลีกเลี่ยงสถานการณ์ คับขันได้อย่าง เหมาะสม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	พ 5.1 ม3/1 วิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยงที่มีผลต่อสุขภาพ และแนวทางป้องกัน	- ปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมเสี่ยง ต่อสุขภาพ - แนวทางการป้องกันความเสี่ยง ต่อสุขภาพ	- ปัจจัยเสี่ยง และพฤติกรรมเสี่ยง ที่มีผลกระทบต่อ สุขภาพและ แนวทางการป้องกัน ความเสี่ยง	- วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัย เสี่ยงและพฤติกรรมที่มี ผลต่อสุขภาพและสรุป หาแนวทางการป้องกัน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
	พ 5.1 ม3/2 หลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรงและชักชวนเพื่อนให้หลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา	- ปัญหาและผลกระทบจากการใช้ความรุนแรง - วิธีหลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรง	- วิธีหลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรงและการชักชวนเพื่อนให้หลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาส่งผลให้ตนเองปลอดภัยสังคมสงบสุข	- หลีกเลี่ยงและชักชวนเพื่อนไม่ให้ใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา
	พ 5.1 ม3/3 วิเคราะห์อิทธิพลของสื่อต่อพฤติกรรมสุขภาพและความรุนแรง	- อิทธิพลของสื่อต่อพฤติกรรมสุขภาพและความรุนแรง (คลิปวิดีโอการทะเลาะวิวาท อินเทอร์เน็ต เกม ฯลฯ)	- สื่อมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพและความรุนแรง	- วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบจากพฤติกรรมสุขภาพและความรุนแรงที่เกิดจากสื่อ
	พ 5.1 ม3/4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่อสุขภาพและการเกิดอุบัติเหตุ	- ความสัมพันธ์ของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่อสุขภาพและการเกิดอุบัติเหตุ	- ผลเสียของการดื่มแอลกอฮอล์ต่อสุขภาพและการเกิดอุบัติเหตุ	- วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่มีผลต่อสุขภาพและการเกิดอุบัติเหตุ
	พ 5.1 ม4-6/1 มีส่วนร่วมในการป้องกันความเสี่ยงต่อการใช้จ่ายการใช้สารเสพติดและความรุนแรงเพื่อสุขภาพของตนเองครอบครัวและสังคม	- การจัดกิจกรรมป้องกันความเสี่ยงต่อการใช้จ่าย สารเสพติด และความรุนแรง	- แนวทางการจัดกิจกรรมป้องกันความ	- มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมป้องกันความ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6			เสี่ยงต่อการใช้ยา สารเสพติด และ ความรุนแรงเพื่อ สุขภาพของตนเอง ครอบครัว และสังคม	เสี่ยงในการใช้ยา สารเสพติด และความ รุนแรง เพื่อสุขภาพ ของตนเอง ครอบครัว และสังคม
	พ 5.1 ม4-6/2 วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการครอบครองการใช้ และการจำหน่าย สารเสพติด	- การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิด จากการครอบครอง การใช้ และ การจำหน่าย สารเสพติด (ตนเอง ครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม) - โทษทางกฎหมายที่เกิดจากการ ครอบครองการใช้และการ จำหน่ายสารเสพติด	- ผลกระทบและโทษ ทางกฎหมายที่เกิด จากการครอบครอง การใช้ และการ จำหน่ายสารเสพติด ที่มีต่อตนเอง ครอบครัว เศรษฐกิจ และสังคม	- วิเคราะห์และสรุปถึง ผลกระทบและโทษ ทางกฎหมายที่เกิดจาก การครอบครอง การใช้ และการจำหน่าย สารเสพติดที่มีต่อ ตนเอง ครอบครัว เศรษฐกิจและสังคม
	พ 5.1 ม4-6/3 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพหรือความรุนแรงของคน ไทยและเสนอแนวทางป้องกัน	- ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพหรือ ความรุนแรงของคนไทยและเสนอ แนวทางป้องกัน	- ปัจจัยที่มีผลต่อ สุขภาพหรือความ รุนแรงของคนไทย และแนวทางการ ป้องกัน	- วิเคราะห์และสรุป ปัจจัยที่มีผลต่อ สุขภาพหรือความ รุนแรงของคนไทยและ เสนอแนวทางป้องกัน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ : วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สาระที่ 1 สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต

มาตรฐาน ว 1.1 เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้าง และหน้าที่ของระบบต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเอง และดูแลสิ่งมีชีวิต

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	ว 1.1 ม2/6 อธิบายผลของสารเสพติดต่อระบบต่าง ๆ ของร่างกายและแนวทางการป้องกันตนเองจากสารเสพติด	- สารเสพติดแต่ละประเภทมีผลต่อระบบต่าง ๆ ของร่างกายทำให้ระบบเหล่านั้นทำหน้าที่ผิดปกติ ดังนั้นจึงต้องหลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติดและหาแนวทางในการป้องกันตนเองจากสารเสพติด	- สารเสพติดแต่ละประเภทมีผลต่อระบบต่าง ๆ ของร่างกายทำให้ระบบเหล่านั้นทำหน้าที่ผิดปกติ ดังนั้นจึงต้องหลีกเลี่ยงการใช้สารเสพติดและหาแนวทางในการป้องกันตนเองจากสารเสพติด	- สังเกต ตั้งคำถาม วางแผน ศึกษาและทำการรวบรวมข้อมูล จัดกระทำ วิเคราะห์ แสดงผลบันทึก อภิปรายประเภทของสารเสพติดที่มีผลต่อระบบต่างๆ ของร่างกาย รวมทั้งแนวทางป้องกันและนำเสนอในรูปแบบของคำขวัญ ป้ายณรงค์หรือแสดงบทบาทสมมุติ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	ว 1.1 ม4-6/4 อธิบายเกี่ยวกับระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายและนำความรู้ไปใช้ในการดูแลสุขภาพ	- ร่างกายมนุษย์มีภูมิคุ้มกันซึ่งเป็นกลไกในการป้องกันเชื้อโรคหรือสิ่งแปลกปลอมเข้าสู่ร่างกาย - ผิวหนังเซลล์เม็ดเลือดขาวและระบบน้ำเหลืองเป็นส่วนสำคัญของร่างกายที่ทำหน้าที่ป้องกันและทำลายเชื้อโรคและสิ่งแปลกปลอมที่เข้าสู่ร่างกาย - ระบบภูมิคุ้มกันที่มีความสำคัญยิ่งต่อร่างกายมนุษย์ การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ การออกกำลังกาย การดูแลสุขภาพอนามัย ตลอดจนการหลีกเลี่ยงสารเสพติดและพฤติกรรมที่เสี่ยงทางเพศ และการได้รับวัคซีนในการป้องกันโรคต่าง ๆ ครบตามกำหนด จะช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและรักษาภูมิคุ้มกันของร่างกายได้	1. ผิวหนังเซลล์เม็ดเลือดขาวและระบบน้ำเหลืองเป็นส่วนสำคัญของร่างกายมนุษย์ที่ทำหน้าที่เป็นภูมิคุ้มกันป้องกันและทำลายเชื้อโรคและสิ่งแปลกปลอมที่เข้าสู่ร่างกาย 2. การดูแลสุขภาพอนามัยที่ดีและการได้รับวัคซีนในการป้องกันโรคต่าง ๆ ครบตามกำหนดจะช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและรักษาภูมิคุ้มกันของร่างกายได้	- สังเกต ตั้งคำถาม คาดการณ์สิ่งที่ค้นคว้า ทดลอง รวบรวม จัดกระทำ วิเคราะห์ แปลความ ลงความเห็นสรุปผล และอธิบายเกี่ยวกับระบบภูมิคุ้มกันของ ร่างกายและนำความรู้ไปใช้ในการดูแลรักษาสุขภาพและนำเสนอข้อมูลให้ผู้อื่นเข้าใจ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ : สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีมีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่าง
สันติสุข

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง	ผู้เรียนรู้อะไร	ผู้เรียนทำอะไรได้
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	ส 2.1 ป6/1 ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชน เช่นกฎหมายจราจร กฎหมายยาเสพติดให้โทษ - กฎหมายทะเบียนราษฎร เทศบัญญัติ อบต. อบจ. - ประโยชน์ของการปฏิบัติตนหรือเคารพกฎหมายดังกล่าว 	<ul style="list-style-type: none"> - การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข 	<ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครอบครัวและชุมชน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	ส 2.1 ม3/4 วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศและเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง	<ul style="list-style-type: none"> - ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งเช่น การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมความเชื่อ - สาเหตุปัญหาทางสังคม เช่นปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการทุจริต ปัญหาอาชญากรรม - แนวทางความร่วมมือในการลดความขัดแย้งและการสร้างความสมานฉันท์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ความขัดแย้งในประเทศเกิดจากสาเหตุหลายประการ ทุกคนจึงต้องร่วมมือกันลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์ 	<ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง

รายชื่อคณะทำงาน

ที่ปรึกษา

1. นายอำนาจ วิชยานุวัติ	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. นางวัฒนาพร ระงับทุกข์	รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. นายพีระ รัตนวิจิตร	ผู้ตรวจราชการ
4. นางสาวรัตนา แสงผิวเผื่อน	ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
5. นายสุเทพ ชิตยวงษ์	ข้าราชการบำนาญ
6. นายบุญรักษ์ ยอดเพชร	ข้าราชการบำนาญ
7. นางสุกัญญา งามบรรจง	ข้าราชการบำนาญ
8. นางสาวนิจสุตา อภินันทาภรณ์	ข้าราชการบำนาญ

คณะทำงาน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภาส ณ พิกุล	ข้าราชการบำนาญ
2. นายวีระ อุดาหะ	ข้าราชการบำนาญ
3. นายประกอบ ทองดำ	ข้าราชการบำนาญ
4. นางเนาวรัตน์ ชูสกุล	ข้าราชการบำนาญ
5. นางสาวณัฐกานต์ มหารรรณ	ข้าราชการบำนาญ
6. นางวิไลลักษณ์ ชูสกุล	ข้าราชการบำนาญ
7. นายรัตนภูมิ โนสุ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1
8. นายเทวินส์ สร้อยเพชร	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
9. นายศิริโชค พิพัฒน์เสฐียรกุล	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
10. นางสุพรรณิ ทองคำ	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
11. นายวีระ บุญริ้ว	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
12. นางสาวพจนีย์ สาริพันธ์	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
13. นายวิรัตน์ พาณิช	ที่ปรึกษาโครงการพัฒนาการศึกษา
มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
14. นางสาวชญาณีชาติปฏิมาพงษ์	ผู้จัดการส่วนงานพัฒนาเด็กและเยาวชน
มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
15. นางสาวอรอุมา นามย่อ	เจ้าหน้าที่พัฒนาเด็กและเยาวชน มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
16. นางสาวกัญฐิกา เชื้อนแก้ว	เจ้าหน้าที่พัฒนาเด็กและเยาวชน มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
17. นายตฤณฉัตร ไตรบุพการีนันตรัตน์	เจ้าหน้าที่พัฒนาเด็กและเยาวชน มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์

18.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัชรี ฤงแก้ว	อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
19.	นายสมเพชร ชัยวรรณ	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสุขฤทัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
20.	นายนิวัฒน์ วียง	ผู้อำนวยการโรงเรียนโชติคุณเกษมบ้านเมืองงาม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
21.	นายสายัณห์ ปันสุ	ผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนบ้านห้วยคอกหมู
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
22.	นายสัญญา ช่างคำมูล	ผู้อำนวยการโรงเรียนกมล-เรียม สุโกศล (บ้านผาใต้)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
23.	นายเอกพันธ์ ทนไนไชย	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านท่ามะแกง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
24.	นายกัมพล ไชยนันท์	ผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประสาท)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3
25.	นายเจตนิพิฐ รอบคอบ	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเวียงฝาง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
26.	นายปฐมสุข สีลาดเลา	ผู้อำนวยการโรงเรียนเมืองยาง “คุรุราษฎร์อุทิศ”
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7
27.	นายมนตรี แจ่มศรี	ผู้อำนวยการโรงเรียนตระกูลประเทืองวิทยาคม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
28.	นางกันธอร กุลบุตรดี	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเขาวนาพุทธาราม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
29.	นายบัญญัติ ปลื้มอารมณ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดขนอนบ้านกรด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2
30.	นายมะยุนา มะเย็ง	ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงสุวรรณวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15
31.	นายอำนาจ บำเรอจิตต์	ผู้อำนวยการโรงเรียนรัฐราษฎร์อุปถัมภ์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
32.	นายจิระพงษ์ สุริยา	ผู้อำนวยการโรงเรียนดำนแม่ละเมาวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
33.	นายภูวไนย รักจำรูญ	ผู้อำนวยการโรงเรียนพรหมพินิตชัยบุรี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12

34. นายจิรกร ฐาวีรัตน์	รองผู้อำนวยการโรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31
35. นายกฤต วงศ์เรือง	รองผู้อำนวยการโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
36. นายธนกฤต พราหมณ์นุก	รองผู้อำนวยการโรงเรียนเบญจมราชูทิศราชบุรี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 15
37. นางรัชนี อุดทา	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
38. นางสาวรัชชี ลาภรัตน์ทอง	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
39. นางเพ็ญประภา ชูยกระเดื่อง	ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน 2 (สมาน สุเมธ)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
40. นายบุญทวี เงินสัจจา	ครูโรงเรียนกมล-เรียม สุโกศล(บ้านผาใต้)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
41. นายสุทธิสันต์ ลำพงษ์เหนือ	ครูโรงเรียนบ้านป่าบง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
42. นายชนะศักดิ์ ยะแก้ว	ครูโรงเรียน ต.ช.ด.ศึกษานารีอนุสรณ์ 3
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
43. นางสุทิสรา จารุเดชา	ครูโรงเรียนบ้านยารวี-ห้วยโป่ง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1
44. นางพัชรินทร์ ศิริพันธ์กุล	ครูโรงเรียนวัดจันทร์ตะวันออก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1
45. นางสาวบุญรัตน์ สุวิชา	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4
46. นางรัชฎาพร ศักดิ์เศรณี	ครูโรงเรียนสันทรายหลวง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2
47. นางมณฑนา วิยะ	ครูโรงเรียนบ้านสุขฤทัย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
48. นายพีรพงษ์ กมลสมัย	ครูโรงเรียนโชติคุณเกษมบ้านเมืองงาม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
49. นางสาวจุฑารัตน์ ล่องหน	ครูโรงเรียนโชติคุณเกษมบ้านเมืองงาม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

50. นางกรรณานุช มูลคำ	ครูโรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34
51. นางพัชรินทร์ กองสินแก้ว	ครูโรงเรียนศรีฐานกระจายศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
52. นายอภิเชษฐ จันทนา	ครูโรงเรียนทุ่งโพธิ์ทะเลพิทยฯ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41
53. นางสาวอุทุมพร เมืองใจ	ครูโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือในพระบรมราชินูปถัมภ์
54. นางกาญจนา โทชน์	ครูโรงเรียนศิลาทองพิทยาสรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28
55. นางเครือวัลย์ พนมทิมรัญ	ครู โรงเรียนนครขอนแก่น
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
56. นายบุญธรรม บุญนายีน	ครูโรงเรียนสรรพวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
57. นางจริญญา ปิยะมิตร	ครู โรงเรียนนครไทย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39
58. นางกาญจนา บัวคำ	ครูโรงเรียนนาริรัตน์จังหวัดแพร่
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37
59. นางสุขกัญญา สุวรรณรัตน์	ครูโรงเรียนวัดป้อมวิเชียรโชติการาม 957
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
60. นางเพลีนพิศ ศรีสุวรรณ	ครูโรงเรียนสรรพวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
61. ว่าที่ร้อยตรีวรวิทย์ สมวงศ์	ครูโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชา)
62. นางสาววันลา ม่วงรัตน์	ครูโรงเรียนลำปลายมาศ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
63. นางสุภาพร วัฒนศิริ	ครูโรงเรียนลำปลายมาศ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
64. นางนงลักษณ์ ชันชะรี	ครูโรงเรียนกุดข้าวปุ้นวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
65. นางสาวสรินย์ ฐิติเศษฐโสภณ	นักวิชาการศึกษาชำนาญการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

66. นางกรแก้ว ถนอมกลาง	ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
67. นางเกษศิริรินทร์ สุวรรณสุนทร	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
68. นางสาวเปรมวดี ศรีธนพล	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
69. นางสาวอนุกุล มโนชัย	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
70. นางสาวสุภาพร คงช่วยชาติ	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
71. นางสาววิภาวรรณ กันธา	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
72. นายวงศกร มาระวงศ์	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
73. นางศรินทร์ ตั้งหลักชัย	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
74. นางสาวบุญกัญชพันธ์ วัลย์มาลี	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
75. นายจิตตกร ศรีทร	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

คณะบรรณาธิการ

1. นางเกษศิริรินทร์ สุวรรณสุนทร	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
2. นางสาวเปรมวดี ศรีธนพล	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
3. นางสาวอนุกุล มโนชัย	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
3. นางสาวสุภาพร คงช่วยชาติ	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
4. นางสาววิภาวรรณ กันธา	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
5. นายวงศกร มาระวงศ์	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

ออกแบบปกและรูปเล่ม

1. นางเกษศิริรินทร์ สุวรรณสุนทร	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
2. นายจิตตกร ศรีทร	สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
3. นายนายรัฐศาสตร์ ตรีประโคน	นักศึกษาฝึกประสบการณ์
4. นางสาวณัฐทริกา มะปราง	นักศึกษาฝึกประสบการณ์

การแนะแนว

มุ่งให้นักเรียนมีสมรรถนะด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม
มีสุขภาวะที่ดี มีทักษะชีวิตและทักษะที่สำคัญจำเป็นในศตวรรษที่ 21
สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนะแนว สพฐ.

กลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

<http://www.guidestudent.obec.go.th/>

คลังบทเรียนเสริมทักษะอาชีพ

<http://www.career.obec.go.th/>

